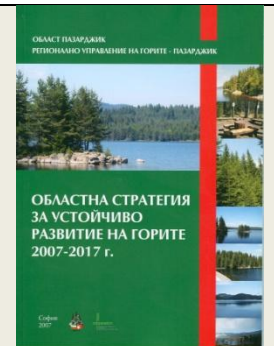

РЕЗЮМЕТА

На публикациите на доц. д-р Васил Христов Стипцов

I. Научни публикации

I.1. Монографии - 8 бр.

	<p>1. Стипцов, В., Ив.ПАЛИГОРОВ, В.Мечев, М.Велият, И.Иванов (2007) Областна стратегия за устойчиво развитие на горите на Област Пазарджик – 2007-2017 г. ДЦ Авангард. София, 170 стр.(130) (ISBN 978-954-323-273-4)</p>
<p>Книгата е предназначена да публикува резултатите от научен проект, спечелен от РДГ Пазарджик, консултиран и разработен от колектив от Лесотехническият университет, финансиран с любезното сътрудничество на Българо-Швейцарската програма по горите, на тема „Изработване на областна стратегия за устойчиво развитие на горите на територията на област Пазарджик за периода 2007-2017 г.“. Представени са резултатите от завършено изследване на тенденциите в промените на горите на територията на Област Пазарджик. Обобщени са и са представени данни за периода 1965-2005 г., като на тази база е формулирана визия и политика за очакваните основни тенденции и промени в пазарната среда в областен, регионален, общински и местен аспект.</p>	

	<p>2. СТИПЦОВ, В., (2014) Многофункционално горско планиране в България - приложение, резултати и насоки за развитие. ГЕОСОФТ, 468. ISBN 978-954-91998-1-9</p>
<p>Монографията има за цел да представи МГП като един съвременен подход, базиран на Европейския опит за дългосрочно планиране в горите, чрез който с подкрепата на заинтересованите страни и местната общественост се цели да се разработват стратегическите рамки, за устойчивост в управлението и стопанисването на горите за един по-дълъг период от време. Монографията е предназначена за обучение, защото в нея са събрани материали, свързани с начините и подходите за формирането на горска политика, интересите към горите и „действащите лица”, определящи тази горска политика; направен е анализ на функциите на горите; посочени са методите и подходите за определяне на заинтересованите страни и необходимостта от обществена оценка за природосъобразното и многофункционално стопанисване на горите. В публикацията се представя опита на европейските страни и на България по провеждането и мониторинг на МГП.</p> <p>Целта на монографията да се проследят и анализират резултатите от въвеждането на МГП в България; да се анализират предприетите стъпки след приключване на БШПГ през 2007 г. за внедряването на това планиране в горскостопанската практика и наука. Задачите, които се поставят за изследване и анализ в монографията, са свързани с разработването на 5 бр. нови раздела, свързани с МГП, а именно: Развитие на МГП в България след 2007 г.; Проблеми</p>	

пред сертификацията в горския сектор в България; Принципи и подходи при провеждането на МГП в някой страни от Европа; Мониторинг на МГП в България след 2007 г. и Нормативни решения за Многофункционалното горско планиране (МГП) в новото горско законодателство на България. Направен е критичен анализ на развитието на МГП след приключване на БШПГ и процесите по включването на МГП в нормативната уредба за горите в България.

	<p>3. Pdligorov I., E., Galev, I., Ivanov.,E., Dragozova, St., Kovacheva, VASSIL STIPTZOV at all (2014) Analysis of drivers and barriers to sustainable land-use management in Teteven and Yundola. WP 3.1. Case study report for Bulgaria. Publishing house university of Sofia, 2014, p. 19., ISBN:978-954-332-122-3.</p>
	<p>The object of research are the areas Teteven and Yundola wich are typical forest landscapes in Bulgaria. A typical area where the different interests of stakeholders (forest owners, entrepreneurs, stewards, environmentalists and citizens) are meeting. The book presents interim results obtained by the projrct INTEGRAL.</p> <p>The tasks of research are to: describe the set of main factors; classify these factors by level of influence and by essence; identify the most important factors by structural analysis; process the data set by Parmenides EIDOSTM and to define scenarios for development of forest landscapes in Teteven and Yundola areas.</p> <p>The first step is to describe of set factors, which are identified by interviews of the stakeholders in Teteven and Yundola areas. Twenty one factors are pointed as outmain for sustainable development of the forest landscapes by groups of 'environmentalists', 'entrepreneurs', 'stewards', 'owners' and 'citizens' in Phase 1 of the project.</p> <p>The second step is to classify of the factors by level of influence and by essence. The three levels of influence are defined. The macro level covers the state. The meso level covers Lovech and Pazardzhik district. The micro level is a local and covers Teteven and Velingrad municipalities. The five groups of essence are defined, which are social, technological, economic, ecological and political factors. The next step is identification of the most important factors by stakeholders. The assessment is made through a matrix, in which to each factor is given ranks. The ranks show, first how the given factor influences to the other factors and second, how the given factor is influenced from the other factors.</p> <p>The processing of data set is the fourth step. It is made by Parmenides EIDOSTM. The software calculates and defines the factors as active, passive, critical and buffering. The key factors are pointed by experts. They are used for the cluster analysis in the next step. The fifth step is a cluster analysis and definition of the driver scenarios, which usefulness and applicability in the management are described by Pillkahn (2008).</p>

	<p>4. Paligorov, I, E. Galev, V. STIPTZOV, G. Kostov, O. Sallnas, St. Kovacheva, I. Ivanov, E. Dragozova, , M. Sotirov. 2014. <i>Integated Forest Management Scenarios in Teteven and Undola. . WP 3.2 Case Study Reports for Bulgaria.</i> Publishing House, University of Forestry. Sofia. p. 136. ISBN 978-954-332-123-0</p>
---	--

The book present integrated forest management scenarios in Teteven and Undola areas=

- Phase 1 A Task Force on global and international influences describes trends and developments possibly affecting the future of forest management in the European case study areas. The main factors are displayed in a STEEP - table and in corresponding glossary. The case study areas are described from a natural science point of view.
- Phase 2 'Driver' scenarios (first version) have been produced by the individual partners for their case study areas. The researchers have performed an analysis of the consequences of the case study specific scenarios on forest management. This information was included in the scenario process, i.e. there will be a re - run of some of the research steps to see whether the ES have an effect on the overall situation (represented by the scenarios). Together with the incorporated information on the provision of ES, the 'driver' scenarios constitute 'raw scenarios'. The raw scenarios were elaborated into full scenarios using short stories or other useful means of communication. The full scenarios do not add new information to the raw scenarios, they rather have to be considered as a narrative reformulation.
- Phase 3 was begins with a problem - solving oriented back casting for developing policy instruments and integrated forest management strategies.

One of the outstanding features of the INTEGRAL project is its participatory character. A great deal of the research is based on the contributions of local stakeholders or has even been realized with their participation. As a consequence, major results of the INTEGRAL project are the learning processes that have been triggered by the discussions and debates throughout the participatory research steps. It is safe to assume that many participants have a different view on the future developments of 'their' forest, after having taken part in scenario 6 workshops or meetings where the concept of integrated forest management has been discussed. However, it has to be noted that these learning processes are 'intangible results' that are rather hard to measure, no matter how important they are for the future developments on a local level.

The final scenarios were created by assessing how well each manifestation goes together with all manifestation of

the other elements. This means that the complexity of assessing the plausibility of an overall future situation was broken down into a high number of smaller assessments. With software support the overall coherence of every single combination was calculated and ranked, thus identifying those combinations that had the highest internal coherence, i.e. which could be considered as plausible and internally consistent. Finally, a set of scenarios was selected – each of them

5. Палигоров И., **В. СТИПЦОВ**, Е. Галев, С. Ковачева, Е. Драгозова, И. Иванов, Н. Александров, М. Борисов, Н. Петров, В. Драганов, Б. Джонгалов. (2015) План за развитие на горите на територията на Община Велинград, Издателска къща на ЛТУ, ISBN 978-954-332-133-9, с.185.

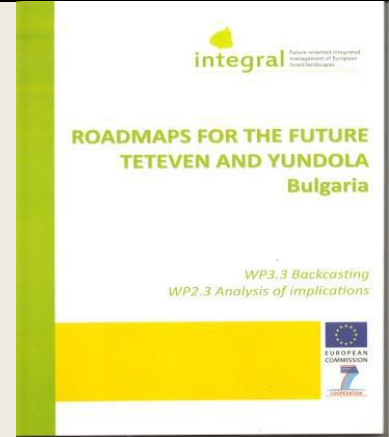
Книгата представя пълен текст на Плана за развитие на горите на територията на община Велинград, приет от Общинския съвет на Община Велинград на 26.03.2015 г., заедно с необходимите обяснения на подхода и на получените резултати от 10 работни срещи на заинтересованите страни в периода м. Октомври 2012 г. – м. Февруари 2015 г., както и от над 30 тематични срещи на водещата група. Тя е предназначена за студентите, специалистите и докторантите от ЛТУ, както и за всички, които ще се стремят да прилагат функцията планиране при формиране, формулиране и осъществяване на горска политика на различни нива на управление в България. Това на първо място са служителите в държавната и общинска горска администрация, които трябва да преориентират своята нагласа за въвличане в процеса на всички заинтересовани страни. Тя е подходяща и за всички, които искат да разберат ефективните методи и подходи за колективно вземане на решения, за формулиране и осъществяване на горска политика, в условия на откритост и прозрачност, с отчитане на мнението на заинтересованите страни, но и на възможностите на горите да понесат определени нива на въздействие, в условията на променяща се среда. Авторите отчитат, че се предлагат решения на редица дискуссионни или нерешени въпроси, което може да предизвика спорове и дискусии

6. **СТИПЦОВ В.**, И.Палигоров, Е. Галев, С. Ковачева, Е. Драгозова, И. Иванов, Н. Александров, М. Борисов, К. Доков, Ц. Симеонов. 2015. *План за развитие на горите на територията на Община Тетевен*. Изд. къща ЛТУ. С. ISBN 978-954-332-132-2, с.269

Книгата представя пълен текст на Плана за развитие на горите на територията на община Тетевен, приет от Общинския съвет на Община Тетевен на 26.02.2015 г., заедно с необходимите обяснения на подхода и на получените резултати от 9 работни срещи на заинтересованите страни в периода м.Октомври 2012 г. – м. Февруари 2015 г., както и от 27 тематични срещи на водещата група.Тя е предназначена за студентите, специалистите и докторантите от ЛТУ, както и за всички, които ще се стремят да прилагат функцията планиране при формиране, формулиране и осъществяване на горска политика на различни нива на управление в България. Това на първо място са служителите в държавната и общинска горска администрация, които трябва да преориентират своята нагласа за въвличане в процеса на всички заинтересовани страни. Тя е подходяща и за всички, които искат да разберат ефективните методи и подходи за колективно вземане на решения, за формулиране и осъществяване на горска политика, в условия на откритост и прозрачност, с отчитане на мнението на заинтересованите страни, но и на възможностите на горите да понесат определени нива на въздействие, в условията на променяща се среда.

Авторите отчитат, че се предлагат решения на редица дискуссионни или нерешени въпроси, което може да предизвика спорове и дискусии.

	<p>7. Paligorov, I, E. Galev, V. STIPTZOV, St. Kovacheva, E. Dragozova, I. Ivanov, M. Sotirov – Lead authors. 2015. <i>Roadmaps for the future Teteven and Yundola Bulgaria. WP. 3.3 Backcasting, WP 2.3 Analysis of implications.</i> Publishing House, University of Forestry. Sofia. p. 244. ISBN 978-954-332-136-0</p>
---	---

This book presents the results of the backcasting process and the findings that have been made throughout the backcasting process in the case study area Yundola and Teteven, Bulgaria of the INTEGRAL project. Specifically, this report describes the participatory and problem-solving oriented policy back-casting process carried out in Yundola and Teteven, Bulgaria, the research findings from the policy back-casting processes. Within the overall research of the INTEGRAL project, WP3.3 is dedicated to identify and propose ways and means of governance that have the potential to trigger substantial policy changes and human actions that promote integrated and future-oriented forest management in Europe. This part of research plays a supportive role carrying out a quantitative evaluation of the suggested policy actions.

In this part of research the team has constructed questions list. The team has looked back to the “future” (backcasting), and was constructed questions list regarding the policy objectives, policy instruments and their specifications that are needed and/or could be applied for addressing the alternative (or desirable) future scenarios. Researchers have explored and developed coherent policy, institutional and economic arrangements, including collaborative institutions as well as consistent policy instrument mixes (e.g., good practice regulations, market-based payments for ecosystem services, information and new modes of governance and networking).

	<p>8. СТИПЦОВ, В., И., Палигоров, В., Чолаков, С., Поптомов, И., Бояджиева, Н., Александров, М., Борисов (2016) - План за развитие на горите и горските територии на община Сърница. Проект „Итеграл”. Издателска къща при ЛТУ. София, 230. ISBN 978-954-332-144-5</p>
---	---

Монографията представя пълния текст на План за развитие на горите и горските територии на община Сърница, приет с решение № 24 от 17. 12. 2015 г. на ОС на община Сърница. Планът е разработен в съответствие с чл. 9 и 15 на Закона за горите (2011) и е приет на основание чл. 21, ал. 1, т. 12 на Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА). Планът е инициран от ЮЦДП ТП ДГС – Селище с писмо ЮЦДП - Смолян и Решение № 21 на Общинския съвет на община Сърница. Решението е прието на заседание на Общински съвет – Сърница, проведено на 28.05.2015г., Протокол №5, точка №6 от дневния ред, по вх.№31/21.05.2015г. и е подпечатано с официалния печат на Общински съвет – Сърница” Процесът на разработването е съпроводен с провеждането на 5 официални и няколко тематични срещи със заинтересованите страни. На срещите е спазена процедурата по разработване на подобни планове за развитие, като са изяснени основните прищипни постановки при многофункционалното горско планиране, неговата законова основа и етапи (фази, етапи, стъпки) за провеждане. На работни срещи заинтересованите страни са поставили своите искания към горите и горския сектор, които са селектирани и анализирани от Водещата група и са групирани в направления, които в последствие са дали възможност за определяне на приоритетите за развитие на горите и горските територии. Определени са приоритети с представените към тях идеални и оперативни цели с програми и проекти.

Нов момент при разработването на ПРГГТ на община Сърница е поставянето на особен акцент върху горите и горския сектор в посока анализ на досегашното стопанисване и насоките за развитие на горите, направено през погледа на

проведен авторски надзор на изтичания ЛУП и разработването на новия ГСП за следващите 10 години. Особено внимание е отделено на представяне на дейността на горското стопанство чрез определяне и картиране на т.а. еталонни/моделни гори. В определените площи се предвижда да се направи лесовъдско-икономически анализ на провежданите сечи и опитните площи, които да демонстрират пред заинтересованите страни стопанисването на горите.

I.2. Публикации с характер на студии- 1 бр.

9. СТИПЦОВ, В., П. Желев, Д. Георгиев, Ив.ПАЛИГОРОВ, Е. Ракъджиев, М. Кънчева, В. Мечев, С. Тодоров, А. Милев (2007) Българо-Швейцарско сътрудничество в областта на природосъобразното, устойчиво и многофункционално стопанисване горите. Българо-Швейцарска програма по горите. София, 206 стр.(103-130) (ISBN 978-954-91998-3-3)

Представени са в пълен обем основните резултати и постижения за българското горско стопанство от продължилото 10 години сътрудничество между България и Швейцария в рамките на Българо-Швейцарска програма по горите и по-специално Българо-Швейцарския проект “Природосъобразно, устойчиво и многофункционално стопанисване горите”. Направен е анализ на трите фази на БШПГ и са отбелязани съществените приноси от сътрудничеството в областта на природосъобразното и устойчиво управление и стопанисване на горите в България. Базовите приноси от сътрудничеството са в прилагането на Многофункционалното стопанисване на горите и Многофункционалното горско планиране, които в последствие станаха реална основа за прилагането им в горскостопанската наука и практика и бяха нормативно определени в Закона за горите (2011) и стратегическите документи за развитието на горите и горския сектор.

I.3. Учебници, учебни наръчници и учебни пособия - 16 бр.

10. СТИПЦОВ, В., Ст. Бялков (2000) - Как да стопанисвам и ползвам собствената си гора? (в помощ на горовладелците). София .НУГ-ДВФР.40 стр.

Настоящата публикация е издадена от Германо-българското техническо сътрудничество, проект „Подпомагане на реституцията и стопанисването на горите” и Националното управление на горите при Министерство на земеделието и аграрната реформа. Публикуваният материал е предназначен да подпомогне бъдещите собственици на гори и земи от горския фонд при стопанисване на собствените им гори в съответствие със законовите и подзаконовите нормативни документи за горите в България. Материалът се отнася до представяне на нормативната уредба за горите, която собствениците на горите трябва да познават. Целта е да се запознаят собствениците на гори с някои основни понятия и принципни постановки в сега действащата нормативна уредба за горите, както и да се провокира тяхното мислене към представяне на предложения за въвеждане на по-либерализиран режим при управлението, стопанисването и ползването и на частните гори. Брошурата е една от първите издания в тази насока след възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд и затова се явява ценно помагало за горовладелците и преподавателите в ЛТУ, занимаващи се с въпросите на горската политика, оценка на гори и земи , нормативната уредба на горския сектор.

11. Кръстанов, Кр., Хр. Цаков, П. Беляков, **В. СТИПЦОВ,** Хр. Стойков, Д. Д. Стойков (2003) - Обемно-разредни и сортиментни таблици за обикновения габър (Carpinus betulus L.)

В горскостопанската практика на страната липсват местни обемни и сортиментни таблици за обикновения габър (Carpinus betulus L.). Съгласно Инструкцията за устройство на горите в Република България (1993) като обемна таблица за обикновения габър са препоръчани таблиците за високостъблен бук (Духовников и др. 1983).

Разработени са и са внедрени в практиката обемно-разредни таблици за обикновения габър (Carpinus betulus L.). Разработените таблици са приети от Националното управление за горите за внедряване и са съставна част в Наръчник на таксатора (2004) и Справочник по дендробиометрия (2004). Резултатите са продължение от проучванията за закономерностите в развитието на буково-габъровите и габъровите гори в България, като се явяват приложна част за горскостопанската практика. Разработването на тези таблици и внедряването им в практиката и науката дава възможност за по-точно сортиментно насажденията и използването на местни обемно-разредни таблици.

	<p>12. Маринов, И., В. СТИПЦОВ, Ф. Генова (2003) Агролесовъдство - минало, настояще и бъдеще, София, 63.</p>
--	--

Публикацията е една от първите разработки, свързани с прилагането на агролесовъдството в България. Направен е анализ на историческото развитие на агролесовъдството от дълбока древност до наши дни по исторически сведения. Представени са вижданията за „агролесовъдство в широк смисъл” и „агролесовъдство в тесен смисъл” на понятието. Разгледани са агролесовъдските системи „система – горски култури с временно селскостопанско ползване”; „система – защитни горски пояси”; „система – агродивечовъдна”. Особено внимание е отделено на системата-защитни горски пояси, като по отделно са представени противоерозионните пояси и противовеетрови горски пояси. Отделено е внимание на историческото развитие на полезащитното лесоразвъждане, досегашното проуване върху полезащитното лесоразвъждане; използването на главни и съпътстващи дървесни и храстови видове при създаването; методи, схеми и структура на полезащитните горски пояси, както и въпросите за тяхното сегашно състояние и необходимите стопански мероприятия и управленски решения, които трябва да се предприемат за поддържане и подобряването им. Предложена е Концепция за развитие и приложение на агролесовъдството в България”

	<p>13. Якимов, М., В. СТИПЦОВ, К. Кълмуков, Е. Александрова, Илка Йоновска (2003) Агролесовъдство - традиции и предизвикателства, практики за рационално използване на земята. Свищов, 24.</p> <p>Публикацията се издава в изпълнение на резултат 6.3 от Годишния оперативен план на БШПГ и представлява представяне на материали по агролесовъдство, като част от дейността на научната и експериментално-производствената част на Опитната станция по бързорастящите видове в гр. Свищов. Изданието е предназначено за обучение на студентите по дисциплината „Стопанисване на горите”, бакалавърски курс на ФСУ-ЛТУ. В Публикацията са описани въпроси по агролесовъдството-същност и цели, както и са представени в текстови и снимком материал земеделското ползване в горски култури; защитните пояси; специализираните плантации от горскодървесни видове; горско-посищната система, горското фермерство.</p>
--	--

	<p>14. Костов, Г., В., СТИПЦОВ, (2004). Учебно помагало по Общо лесовъдство. София, 220.</p>
--	--

Учебното помагало по „Общо лесовъдство” е предназначено за обучение на студентите по дисциплините: „Общо лесовъдство” във Факултет „Горско стопанство”; „Стопанисване на горите” във Факултет „Стопанско управление”; „Основи на лесовъдството” във Факултет „Екология и опазване на околната среда”. Представеният материал е подходящ за обучение на студенти и от други специалности и за работещите в горскостопанския сектор. В публикувания материал са представени теоритичните основи на важните за лесовъдската наука и практика теми. Посочени са някои широко прилагани методи и задачи за оценка и подредба на практическите занятия по лесовъдство. Учебният материал е много добре илюстриран и съобразен със съвременната лесовъдска терминология и номенклатура на провежданите сечи в горите, което е в помощ на всички лесовъди, обучаващи се и/или заети в практическата и научна дейност. Съвременната терминология и достъпно представен материал правят учебника подходящ за използване на сравнително широк кръг от специалисти от други отрасли, имащи интереси и нуждаещи се от познания за горите.

	<p>15. Костов, Г., И. Палигоров, СТИПЦОВ, В., И. Мяшков (2005) - Многофункционално горско планиране. София..208. (ISBN 954-332- 009-8).</p> <p>Настоящата публикация отразява въпросите свързани с многофункционалното горско планиране, като един нов подход за включване на гражданското общество при управлението и стопанисването на горите. Целевите групи, които ще ползват представените материали са всички заинтересовани и засегнати страни при провеждането на многофункционалното планиране и многофункционалното стопанство в горите на България. На първо място това са</p>
--	---

горските служби на национално, регионално и най-вече на местно ниво, които са отговорни за провеждането на планирането. Заинтересованите страни са държавните и общински предприятия, ведомства, служби (общински администрации, службите на МВР, НС и РС "ПАБ", ВиК, РС на МОСВ и пр.), които имат интерес от координиране на своите действия и планирания с тези на горските служби по места. Засегнати страни от планирането и провеждането на дейностите в горите могат да бъдат, както частните собственици на гори, така и държавата като собственик, неправителствени организации, чиято дейност може да бъде ограничавана с приемането на тези планирания (например ловните сдружения, туристическите дружества, сдружения на собственици и кооперации и пр.). Основна целева група, за която е предназначена тази книга са Водещите и Работните групи по МФГП в общини, където има желание да стартира разработването на планове за многофункционално стопанисване на горите (ПМСГ). Студентите, изучаващи дисциплините "Управление на горското стопанство", "Горска политика", "Многофункционално стопанисване на горите", "Стопанисване на горите", "Лесоустройство" и т.н. ще могат да ползват материалите за самоподготовка. Книгата е предназначена за всички, които се интересуват от взаимоотношенията в системата "гора-горско стопанство-общество", както и от проблемите на управлението на горите в гражданското общество с участието на заинтересованите страни.

16. СТИПЦОВ, В., К. Дюбр, М. Кънчева, А. Милев, В. Мечев, С. Тодоров (2006) - Многофункционално горско планиране - учебен филм на CD. София, Фондация „Силвика“-Българо-швейцарска програма.

Филмът е изработен в изпълнение на резултат 3.1. от Годишния оперативен план за 2006 г. на Българо-швейцарската програма за горите. Филмът е предназначен за обучение на студентите от магистърска степен, редовно и задочно обучение, във Факултет „Горско стопанство“, изучаващи задължителната дисциплина „Многофункционално стопанисване на горите“. Представени са етапите от разработване на ПМСГ и опита на България в многофункционалното горско планиране. Обект на филма са теоритичните основи на многофункционалното стопанисване на горите и са показани резултатите от разработените и приети Планове за многофункционално стопанисване на горите на общините Гърмен, Тетевен, Генерал Тошево, Берковица и др. Филмът е подходящ и за обучение на специалистите от горския сектор, които се занимават с проблемите на устройство на горите, стратегическо планиране и разработване на национални, областни и общински планове, стратегии и концепции за развитието на горите и горските територии.

17. СТИПЦОВ, В., (2006) – Наръчник по Системи за управление на качеството. СД „Лотус ИС“ София, 2006. 224. (ISBN-10: 954-9185811-8; ISBN- 13: 978-954-91858-1-2).

Наръчникът е предназначен за обучение на студентите от ЛТУ – София, изучаващи дисциплините „Управление на качеството“ във магистърския курс на ФГС; „Системи за управление на качеството“ в магистърския курс на ФСУ и Системи за управление на качеството в туризма“ в бакалавърския курс на ФСУ. Учебните програми за тези дисциплини са разработени на базата на публикуваните материали. В Наръчника са представени материали по въпросите на сертификацията в горите и горския сектор, видовете сертификационни системи, приложими за горския сектор. Основно място е отделено за представяне на изискванията на стандарта ISO 9001 и подходите за работа с него и нормативните изисквания за горите (закон за горите и подзаконовите нормативни документи). Представени са материали за обучение, свързани с видовете одити и техниките за одитиране. Представени са 131 бр. казуси за решаване от курсистите, както и други допълнителни нагледни и примерни материали. Наръчникът се използва за обучение и на специалистите от горския сектор, които имат отношение към управление на процесите в горите и горския сектор. Материалите в Наръчника са подходящи за организациите от горския сектор, като ИАГ, РДГ, ТП ДГС/ДЛС, УОГС, горски дорводобивни и дървопреработващи фирми, професионалните гимназии по горско стопанство, както и всички други, които имат желание да разработят, внедрят и сертифицират Системи за управление на качеството.

	<p>18. СТИПЦОВ, В., (2006) Многофункционално стопанисване на горите част – I-ва – Многофункционално горско планиране. ISBN 978-95491998-1-9, ИПК „Родина” АД. София, 304</p>
<p>Публикацията е издадена във връзка с изпълнение на Резултат 2.2.3 (подготовка на материали за обучение) и Резултат 2.3.1. (анализиране на опита, научените уроци, добрите практики по отношение на МГП – провеждане на анализи, „дълбочинни интервюта” и „фокус-груп дискусии” за обсъждане на процедурата по разработването на ПМСГ и елементите на МГП) на БШПГ. Тя е предназначена за обучение по многофункционално горско планиране. В нея са събрани материали, свързани с формирането на горска политика, интересите към горите и „действащите лица”, определящи тази горска политика; направен е анализ на функциите на горите; посочени са методите и подходите за определяне на заинтересованите страни и необходимостта от обществена оценка за природосъобразното и многофункционално стопанисване на горите. Предназначението на материала е за обучение на студенти магистърска степен в ЛТУ, както и за обучение на състава на Националното управление на горите и други заинтересовани страни от провеждането на устойчивото, прородосъобразно и многофункционално стопанисване на горите.</p> <p>Изследван и представен е опитът на европейските страни по прилагането на рамковото горско планиране и са използвани материали от последните 1–2 години на европейски форуми за горите. Направеното проучване за обществената оценка на процедурата по МГП и са представени резултатите от това проучване.</p>	

	<p>19. Георгиев, Д., В., СТИПЦОВ, К., Любенов (2006) – Наръчник за ползване на дървесината от горите. Геософт ЕООД. София. 2006. 227.(ISBN-10: 954-91858-3-4; ISBN- 13: 978-954-91858-3-6).</p>
<p>Наръчникът е предназначен за специалистите и работниците в системата на държавната и общинска администрация в горите, частните горовладелски кооперации и фирми, които се занимават с ползването на дървесина от горите, както и за студентите от ЛТУ и професионалните гимназии изучаващи дисциплините по лесовъдство и механизация на дърводобива. В Наръчника е направена обща характеристиката на горите и горските ресурси на страната, разгледани са въпросите за видовете сечи и прилагането им в горите; строежа и свойствата на дървесината, както и недостатъците на дървесината; дадени са някои от стандартите за облите материали. Представени са нормативните документи, които регламентират реда за ползване на дървесината, както и тези за създаване на здравословни и безопасни условия на труд. Специално място е отделено на особеностите на дърводобивния процес, както и на машините и технологиите в дърводобива.</p>	

	<p>20. Георгиев, Д., К., Любенов, В., СТИПЦОВ (2007) - Ръководство за подготовка на инструктори и секачи-мотористи в дърводобива. София, Геософт ЕООД, печат ИПК Родина. ISBN 978-954-91998-4-0. 136.</p>
<p>Ръководството е предназначено за курсистите и преподавателите в учебните центрове за подготовка на инструктори за секач – мотористи в дърводобива, но може успешно да се използва и от техническия персонал работещ в горския сектор, както и от всички които използват моторни триони и хросторези. Ръководството може да бъде ценно и за подготовка на лесовъдски кадри в професионалните гимназии по горско и ловно стопанство.</p> <p>В Ръководството освен въпросите по провеждане на сеч в дърводобива и използваните механизирани средства и ръчни инструментите е обърнато сериозно внимание на нормативните изисквания и правилата при извеждане на сечите в горите на България. В тази връзка са представени за ползвателя въпроси от лесовъдски характер, като лесовъдските</p>	

признаци на гората, понятия за насаждение и гора; обозначаване на горските насаждения на терена; нормативни изисквания за стопанисването на горите и основните нормативни документи; състояние на горите и горското стопанство на България и перспективите за развитие. Представени са основните насоки за управление, стопанисване и ползване в горите, както и някои общи правила при водене на видовете сечи в горите.

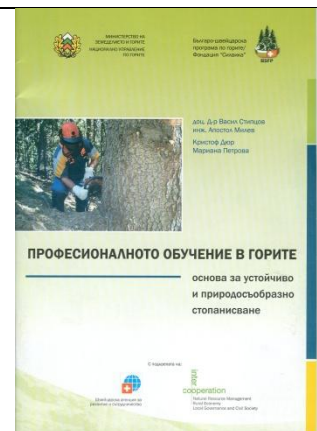

21. СТИПЦОВ, В., А., Стефанов, С., Тодоров (2007) – Многофункционално стопанисване на горите - част-II-ра – Мониторинг на многофункционалното горско планиране. ISBN 978-954-91998-2-6. София, ИПК Родина.188.

Ръководството е предназначено за обучение на студентите по горско стопанство – магистърска степен, редовно и задочно обучение, изучаващи дисциплината „Многофункционално стопанисване на горите“.

Ръководството може да се използва и за обучение на лесовъди и на членове на неправителствени екологични организации, които ще провеждат мониторинг по МГП. Теоретичната част обхваща общите принципи и постановки на МГП, както и връзката му с многофункционалното стопанисване на горите, многофункционалното стопанство, лесоустройственото планиране, многофункционалното лесоустройство и природосъобразното стопанисване на горите. Основното внимание е насочено към мониторинга на МГП: необходимост; терминология; основни принципи; логическа рамка за плана; области за наблюдение и ключови въпроси; алгоритъм за осъществяване и провеждане; мониторинг на ПМСГ. Отделено внимание на мониторинга на Областната стратегия за устойчиво развитие на горите (ОСУРГ) – мониторинг на средата, в която действа ОСУРГ; мониторинг на изпълнение на елементите на ОСУРГ и периодичност на мониторинга.

Разработената е Методика за мониторинг и оценка (ММ&О) на изпълнението на ПМСГ и ОСУРГ, в която са дадени принципите, критериите и индикаторите за мониторинг и оценка на ПМСГ/ОСУРГ, както и необходимите допълнителни данни за провеждане на мониторинг и оценка, базирани на проучване на общественото мнение. Представени са въпросите за мониторингов доклад за оценка на изпълнението на ПМСГ/ОСУРГ; провеждане на вътрешен (самооценка) и външен мониторинг (проверка); етапите на провеждане на вътрешен и външен мониторинг. Описана е връзката между традиционното лесоустройствено планиране и МГП за нуждите на устойчивото стопанисване на горите в България, посочени са основните отличителни черти на двата вида горско планиране и взаимовръзките между тях. Направени са изводи и препоръки за промени в действащото законодателство: необходимост от законодателни решения в ЗГ, ЗУТ и ЗРР.

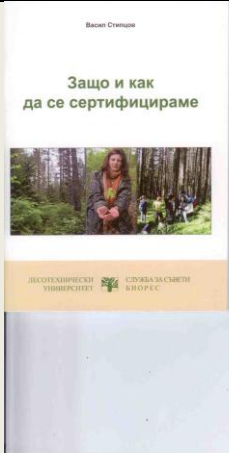

22. СТИПЦОВ, В., А. Милев, Кр. Дюрр, М. Петрова (2005) - Професионалното обучение в горите - основа за устойчиво и природосъобразно стопанисване. София. 82. (ISBN 954-032-010-1).

Публикацията е издадена в изпълнение на годишният оперативен план на БШПГ за 2005-2006 г. Тя се публикува с цел популяризирана идеята и опита за мобилна форма на обучение на горските работници и инструктори за придобиване на професионална квалификация за работа в горите. Разработена и утвърдена е учебна програма за обучение. Публикацията включва анализи от изследванията на опита на мобилните центрове за обучение, както и мониторинга върху работата на тези мобилни центрове в България. Публикуваният материал е предназначен за подпомагане на процеса по обучение за работа в горите с моторни триони и храсторези, както и за провеждане на безопасна работа в горите с ръчни инструменти и механизирани средства за сеч и извоз. Публикацията е ценно помагало при обучението на учениците от средните професионални училища (горските техникуми) и студентите от ЛТУ,

изучаващи дисциплините по стопанисване на горите и механизация на дърводобива и механизирани работи в горите. Те са и за служителите в МЗХ и МОСВ, които се явяват надзорни структури върху дейностите в горите. Описани са 6 методологически стъпки на мониторинг на въздействието, както и е разписана действащата нормативна база и необходимостта от промяната и за въвеждане на ЗБУТ.

	<p>23. СТИПЦОВ, В., А., Милев (2007) – Наръчник за устойчиво управление на горите на паневропейско ниво. София, GTZ, 79.</p> <p>Наръчникът е предназначен за лесовъдите от държавните и общински структури, както и за лесовъдите на частна лесовъдска практика, биолози, изследователи, учени и студенти от ЛТУ и другите биологически университети, занимаващи се с въпроси и проблеми, свързани с устойчивото стопанисване на горите.</p> <p>Целта на Наръчника е да се даде допълнително информация за подходите, принципите и екосистемния подход, както и да се обърне внимание на подобряването на критериите и индикаторите за устойчиво развитие. Публикацията има за задача да допринесе за обогатяване на горскостопанската наука и практика с материали и опит от други страни. Специално внимание е обърнато на концептуалните връзки между екосистемния подход и устойчивото стопанисване на горите, както и на паневропейските количествени и качествени индикатори за устойчиво стопанисване на горите.</p>
--	--

	<p>24. СТИПЦОВ, В. 2012 Защо и как да се сертифицираме. Проект БИОРЕС. София. 59.</p>
<p>Публикацията е финансирана от Фондация „Америка за България“ в рамките на проект № AGR.00014.20110307 „Създаване на биоресурсен екстеншън сървис в Лесотехническия университет“ и е издание на Службата за съвети в областта на биологичните ресурси към ЛТУ (БИОРЕС). Тя е предназначена за обучение на студенти, специалисти от горския сектор, собственици на гори, служители в горските дърводобивни и дървопреработвателни фирми, природозащитници и природолюбители, както и от всички от обществеността, които проявяват интерес от стопанисването на горите по сертификация за управление на качеството и по горска сертификация. Описани са процесите и етапите на сертификация и регистрация и изискванията на стандартите от фамилията ISO 9000. Посочени са ползите от сертифициране, не само по ISO 9001, но и по ISO 14 001 – СУОС-Системи за управление на околната среда; 18 001- системи за ЗБУТ и др. Направен е анализ и на стандартите за горска сертификация по FSC и PEFC, видовете сертификации и ползите от тях, нивата на сертифицирани и развитие на процесите по сертификация България.</p>	

	<p>25. СТИПЦОВ, В., 2012 Как да разработим и да одитираме Система за управление на качеството за организациите в горския сектор. Практическо ръководство. Проект БИОРЕС. София. 95.</p> <p>Публикацията е финансирана от Фондация „Америка за България“ в рамките на проект № AGR.00014.20110307 „Създаване на биоресурсен екстеншън сървис в Лесотехническия университет“ и е издание на Службата за съвети в областта на биологичните ресурси към ЛТУ (БИОРЕС). Публикацията е практическо ръководство за организациите от горския сектор, които са взели стратегическо решение да разработят, внедрят и сертифицират СУК. Представени са въпросите, свързани с качеството:- изискванията за разработване и внедряване на СУК за организациите от горския сектор по стандарт ISO 9001:2008. Представени са нормативните изисквания за изпълнението на процесите в организациите от горския сектор. Целта на публикацията е: да се предостави практическо ръководство за работа по изискванията на стандарта и обучаващите се да получават знания и умения за работа със стандарта/нормативните изисквания и разписване на процесите и процедурите за операциите при провеждане на лесовъдските дейности в горите, като дърводобив, ЛКД, Ловностопанска дейност и др., провеждащи се в организациите от горския сектор, като горски и</p>
--	---

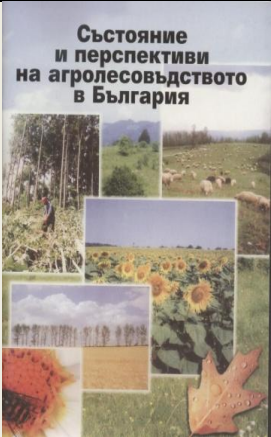
ловни стопанство, РДГ, дърводобивните и дървопреработвателни фирми и с процесите на производството и преработката на дървесината.

	<p>26. Стефанов, А., В., СТИПЦОВ (2014) Наръчник за разработване на Областни планове за развитие на горските територии. Оперативна програма „Административен капацитет”, МЗХ-ИАГ, 162;</p>
--	--

ОПРГТ се разработва в изпълнение на Дейност 5 „Изготвяне на Наръчник за разработване на Областни планове за развитие на горските територии” от проект „Стратегическото планиране в българските гори – гарант за ефективно управление и устойчиво развитие“ по Приоритетна ОС I „Добро управление”, под-приоритет 1.3. „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики” на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския социален фонд. ОПРГТ е документ за „стратегическо планиране“ в горския сектор и се разработва в съответствие с изискванията на *Закона за горите’2011*, *Националната стратегия за развитие на горския сектор 2013-2020* и на *Стратегическия план за развитие на горския сектор 2014-2023 г.* . ОПРГТ е документ за стратегическо планиране и няма аналог в досегашната практика по горско планиране. ОПРГТ се разработва като се базира на установени с горската инвентаризация ресурсен потенциал и състояние на горите, на извършената категоризация на горските територии, на установените взаимоотношения между заинтересованите страни в горския сектор, както и на вече планирани и реализирани дейности в ГТ на съответната административна област. Целта на ОПРГТ е да предостави рамките и насоките, които на оперативното ниво (планиране и управление), ще гарантират бъдещото устойчиво развитие на горските територии. Т.е. той трябва да бъде стратегически документ за планиране на дейности в горите, на основата на който да се разработват горскостопанските планове и програми (ГСПл/Пр) във всяка конкретна горскостопанска единица (ГСЕ). Наръчникът е предназначен за обучение на студентите от Факултет „Горско стопанство” по дисциплината „Многофункционално стопанисване на горите”. Наръчникът е предназначен за специалистите от горския сектор, които съгласно изискванията на ЗГ он 2011 г. ще участват в разработване и/или приемане на Областните планове за развитие на горите и горските територии.

1.4. Книги, брошури и др. – 8 бр.

	<p>27. Богданов, К. В. СТИПЦОВ, (2003) Многофункционалното стопанство в горите (теоритични основи и практически подходи). София, 245.</p>
<p>Публикацията се издава в изпълнение на ГОП на БШПГ за 2003 г. по „Мандат4.1.” Постигнатите резултати са пряко свързани с необходимостта от прилагане на принципите на многофункционалност и устойчиво развитие при планиране и организация на горското стопанство в България. Това е една от първите публикации в България, представяща МГП и опита на Швейцария и други западно европейски страни по МГП. Разработени от автора са: въведение, приложения и глава 6- „Разработване на Планове за многофункционално стопанисване на горите (ПМСГ). Разгледани са въпросите за необходимостта от разработване на ПМСГ; направен е анализ на планирането в горите на Швейцария и България; представени са общите черти и различията между ЛУП и ПМСГ. Разгледани са въпросите: защо се налага въвеждането на многофункционалното планиране в горите и как се управлява процеса по МГП, както и какви са изводите от разработването на ПМСГ и какво трябва да се очаква от Регионалното рамково планиране. Отделено е внимание на ГИС при разработването на ПМСГ.</p>	

	<p>28. Маринов, И., В. СТИЦОВ, Ф. Генова, М. Джамбазова (2003) - Състояние, проблеми и перспективи на агролесовъдството в България. София, 63.</p>
<p>1. В публикацията се прави ретроспекция на развитието на агролесовъдството в световен мащаб и приложението му в България. Представени са резултатите от проведената кръгла маса по проблемите на агролесовъдството на тема „Потенциални възможности на агролесовъдството в България”, проведена през м. Септември, 2002 в гр. Свищов, Първата национална конференция по агролесовъдство, проведена през м. Юни, 2003 г. в гр. Велоко Търново. Представени са възможностите за прилагане на основните агролесовъдски системи. Очертани са етапите, през които е преминал процеса на институционализиране на агролесовъдството. Основен принос е разработената и одобрена Концепция за развитие и приложение на агролесовъдството в България, където са представени социално-икономическите условия за развитие на агролесовъдството; държавната политика, институции и човешки ресурси; развитието на научните изследвания, образованието и обучението. Изданието е подходящо и за обучение на фермери и предприемачи в горското и селското стопанство</p>	

<p>29. Богданов, К., В. СТИЦОВ (2005) - Горите и устойчивото развитие на община Тетевен., издателство „Лотус”, София, 196.</p>
<p>Научните резултати в публикацията са постигнати в изпълнение на „Мандат 2.2.5” от годишния оперативен план за 2005 г. на Българо-швейцарската програма за горите (BSFP). Основно е разгледан и анализиран проблемът за ролята на горско-ресурсния потенциал за устойчиво и комплексно развитие на регионите с висока лесистост. Участието на автора е в изясняване на проблемите за многофункционалното стопанисване на горите и състоянието на проблема в общината. Важен момент в това планиране е изискванията на обществото към горите и направената оценка от първия автор на оценката за значимостта за бъдещото им развитие. Взаимствана е концепцията за надведомстваното горско планиране в горите на Швейцария и Бавария, като са описани проблемите свързани с прилагането на многофункционалното стопанство и възможностите за управление на такова стопанство в нас. Резултатите от проучването са част от Планът за многофункционалното стопанисване на горите (ПМСГ) за общината Тетевен (2004), приет от Общинския съвет на община Тетевен. В последствие в изпълнение на програма „ИНТЕГРАЛ” ПМСГ е доразработен в План за развитие на горите и горските територии за община Тетевен, приет от ОС на общината през 2015 г., с което са изпълнени изискванията за МФСГ по Закона за горите от 2011 г. Популяризирането на МФГП е извършено с изпълнението на два микропроекта „Класна стая на открито” в м. Козница и „Горски разсадник” в двора на ПГГСД гр. Тетевен.</p>

<p>30. Богданов, К., В. СТИЦОВ (2006) - Икономически, екологически и социални аспекти на горско-ресурсния потенциал на община Батак, ЕТ „Рута”. София, 208. (ISBN- 10: 954-91858-2-6; ISBN-13: 978-954-91858-2-9).</p>
<p>Публикацията е издадена в изпълнение на „Мандат 2.3.1.” от Годишния оперативен план на Българо-швейцарската програма за горите (BSFP) за 2006 г. Въз основа на количествена характеристика на горите , икономическата им оценка и анализ на горско-ресурсния потенциал на територията на община Батак, както и оценка на сегашното състояние на икономиката, човешките ресерси и екологията се изгражда един оптимистичен сценарий за бъдещото социално – икономическо развитие на региона. Това развитие е разгледано на фона на грижите за опазване на природните дадености и устойчивото развитие на горските екосистеми. Изследванията са част от разработения и преит от ОС на община Батак ПМСГ. Основните приноси в изследването са в изясняване на ролята на лесовъдските системи за стопанисване при МФСГ, което е свързано и с прилагането на системата за сертифициране по FSC на ДГС-Доспат.</p>

<p>31. Богданов, К., В. СТИЦОВ (2007) Екологичен и социален приоритет на горските територии за устойчиво развитие на Община Несебър. София, 176. ISBN 978-954-91858-6-- 7</p>
<p>Постигнатите научни резултати в публикацията са в изпълнение на „Мандат 2.2.5/ 2006-2007” от Годишния оперативен план на Българо-швейцарската програма за горите (BSFP) и фондация „Силвика”. Направен е комплексен и системен анализ на горите на територията на община Несебър, пряко насочен към тяхната многофункционална значимост и възможностите за многофункционалното им стопанисване. Достигнат е извод за приоритетна екологична,</p>

културна и социална роля на горските екосистеми в цялостното устойчиво развитие на най-голямата туристическа дестинация в България. Изследванията са част от разработения и приет от ОС на община Батак - План за многофункционално стопанисване на горите на територията на община Батак. Резултатите от това планиране са приложени в изграждането на микропроект „Информационен кът в местността „Картъла”, кадето са изградени заслони и са поставени информационни табла и материали свързани с Многофункционалното стопанисване на горите. Популяризирането на МГП е извършено с изграждането на микропроект със заслони и информационни табла и материали в местността „Бялата вода” в с. Польовца – община Несебър.

32. Богданов, К., **В. СТИПЦОВ** (2007) Устойчиво социално-икономическо развитие на община Гърмен на база гори и горски ресурси. София. 143. ISBN 978-954-91858-7- 4

Публикацията се издава в изпълнение на „Мандат 2.2.5.” на Годишния оперативен план на Българо-швейцарската програма за горите (BSFP) за 2006-2007 г. и Фондация „Силвика”. Направена е комплексна оценка на горите и техните ресурси. Обосновани са възможностите за бъдещото социално-икономическо развитие на община Гърмен на база гори и горски ресурси, които са в най-тясна връзка с принципите на многофункционалното и устойчиво стопанство в горите. Приносите от разработката са част от разработения и приет от ОС на община Гърмен План за многофункционално стопанисване на горите. Приносите от това планиране са и изградените по линията на БШПГ микропроекти за популяризиране на многофункционалното стопанисване на горите, а именно – микропроект 1 – Изграждане на екопътека „ Буков дол-водопада-параклис „св. Георги-ковачевица”. Процесите по прилагане на Многофункционалното стопанисване на горите и многофункционалното горско планиране са подпомогнали община Гърмен да предприеме стъпки и да сертифицира общината по системата ISO 9001.

33. Богданов, К., **В. СТИПЦОВ** (2007)- Многофункционална роля на горите за устойчивото развитие на общините Берковица и Вършец. Издателство „ПУТА-ХБ” ISBN 978-954-91858-9-8. София, 180.

В публикацията са представени резултатите от извършени проучвания на територията на общините Берковица и Вършец в изпълнение на „Мандат 2.2.5” от ГОП за 2004 г. на Българо-швейцарската програма за горите (BSFP). Основната цел на изследването е свързана с установяване на възможностите за многофункционалното стопанисване на горите и подходящото интегриране на различните по вид горски функции в цялостното социално – икономическо развитие на региона., като основа за икономически растеж и съхраняване на екологичното равновесие за бъдещите поколения. Важен принос са изясняване на ролята на горите за икономиката на региона, ролята им за биологичното разнообразие и най-вече за развитието на туризма. Използван е придобитият опит по изпълнение на ПМСГ за УОГС-Петрохан с. Бързия и за общините Берковица и Вършец, приети съответно от ОС на двете общини. На територията на двете общини са проведени международни и национални работни срещи по внедряването на МПГ в България. Разработени са редица микропроекти, които се използват и да днес за обучение на студенти и курсисти от практиката, като „Възобновителни сечи в букови гори”; микропроект „Гората – място за живот и прием” в с. Долно Озирово. Популяризирането на МПГ е в основата на поддържания Сертификат на община Берковица по ISO 9001.

34. Симеонов, Н., С. Тодоров, **В., СТИПЦОВ, К.**, Богданов (2007) Многофункционално стопанисване на горите на територията на общините Генерал Тошево и Крушари. София. ЕТ. „ПУТА”; ISBN 978-954-9557-02-2.

Публикацията е издадена в изпълнение на резултата на „Мандат 2.2.5.” от ГОП 2006-2007 на БШПГ (BSFP) и Фондация „Силвика” Направена е характеристика на горите и горския фонд на територията на ДГС „Генерал Тошево”, на чиято територия се намират общините Генерал Тошево и Крушари. На базата на социално-икономическите условия на региона е определена ролята на горите за развитието на двете общини. Особено внимание е обърнато на състоянието на ползвателните горски пояси и залесяванията в Добруджа. Важно място е обърнато на ролята на ползвателното лесовъдство в насоченост на агромелиоративните мероприятия към лесовъдството в равнинните гори, както и към многофункционалното лесовъдство в този особено ценни за България и региона гори. Направена е икономическа оценка на горите във връзка с еколого-икономическото и социалното им значение за развитието на регионалната горска политика. За популяризирането на МФСГ са изпълнени проекти, като: „Малък дендрариум”, реализиран с участието на трите училища в гр. Генерал Тошево; учебен дендрариум в двора на Професионална гимназия по земеделие „Тодор Рачински”; учебни кътове и учебни материали в трите гимназии в града и пр.

1.5. Научни статии

1.5.1. Научни статии в реферирани списания – 45 бр.

35. **В. СТИПЦОВ**, Кл. Мавров, Р. Петров, М. Трифонова (2000) Управление и стопанисване на публични и частни гори. Сп. Управление и устойчиво развитие. 1-2, 40-45.

Направен е обстоен преглед на управлението и стопанисването на горите в условията на плурализъм в собствеността, уредено в ЗГ (1925), и при условията на изключително държавна собственост на горите, уредено в закона за горите от 1958 г. Дадени са законовите рамки на новото горско законодателство, уредени с новия закон за горите от 1997 г. Посочва се че бъдещото стопанисване ще продължи да се извършва на основата на провежданата инвентаризация

и лесоустройствени проекти, като новия момент са възможностите за стопанисване на дребната горска собственост с горско стопанско планове и програми. Горите ще се стопанисват съобразно ЗГ, не зависимо от тяхната собственост. Описани са условията/процедурите за провеждане на търгове, конкурси и преговори с потенциален ползвател за стопанисване и ползване на горските ресурси и територии. Посочва се че възприетата политика е в синхрон с новата реформа в горския сектор, като възприемането на пазарния механизъм се явява гаранция за въвеждане на принципите за прозрачност и демократичност про провеждането на дейностите в горите. Особено внимание се обръща на трудностите, които ще съпътстват горската реформа при преминаване от планово към пазарно ориентирано стопанство. По отношение на стопанисването на горите се дава възможност на прилагане на всички форми на стопанисване на горите – високостъблена, смесена семенно-издънкова; издънкови за превръщане и носко стъблана форма. С това се слага край на ограниченията от ЗГ (1958)фх

36. Stiptzov V., Georgui Kostov (2001). - Aperçu de la gestion des hêtres en Bulgarie. Journal forestier Suisse 10/01, 431-437.

In this publication are given a critical overview of the management of high-living beech forests in Bulgaria for two periods during the 20th century. The work is part of a Bulgarian – Swiss joint project entitled “Sustainable and nature-friendly forest managements”. The authors address questions of timber use from the point of view of a modern concert for a sustainable and diversified management of beech forests. The most important conclusions of the work are the necessity of completing forestry law, the liberalization of the silvicultural systems used in beech forests, and in raising public awareness of forest activities in order to justify their value and diverse effects, especially of beech forests

37. Иванов А., В. СТИПЦОВ (2002).- Горите и горското стопанство в страните от Централна и Източна Европа – процеса на преход и бъдещи предизвикателства. Сп. Управление и устойчиво развитие, бр. 3-4, 2001, 14-24.

На 12-14 септември в Дебе (Варшава) се проведе Петата среща на екипа от специалисти при ИКЕ-ООН/ ФАО за страните в преход. Акцентът на семинара бе поставен върху “Проблемите на горите и горското стопанство в страните от Централна и Източна Европа – процесите на преход и бъдещите предизвикателства”. Българската делегация, взела участие в работната среща, представи национален доклад, разглеждащ развитието на горската политика и свързаните с него институционални промени през преходния процес, ролята на международните отношения и европейската интеграция с оглед на изпълнението на Министерската конференция в Хелзинки, бъдещите предизвикателства за осигуряване на устойчиво стопанисване на горите и т.н. Приносите в публикацията са насочени към проучване на развитието на горската политика и произтичащите от това институционално промени през преходния период-текущо състояние и постигнат напредък. По отношение на стопанисването на горите на преден план е изведен приоритет за естествено възобновяване на горите и своевременно провеждане на онгледните сечи в горите без материален добив. Направен е анализ на новоприетите нормативни актове в горския сектор в периода 199-2001 г. Направен е анализ на процеса по реституция на гори и горски имоти-придобит опит и съпътстващи проблеми. Особено място е отделено на ролята на международните отношения и европейската интеграция – външна помощ и програми за сътрудничество. Направен е преглед на всички изпълняване програми и проекти в горския сектор-национални и глобални. Определени са потенциалните сфери за международно сътрудничество в областта на горите. Основните резултати от срещата са представените насоки и препоръки за предстоящата трета Министерска конференция по опазване а горите в Европа. . Основен акцент е поставен върху бъдещите предизвикателства за осигуряване на устойчивото стопанисване на горите, като формулиране и изпълнение на горската политика и респективно посоката в икономически, социален и екологичен аспект.

38. СТИПЦОВ, В., Ив. Палигоров, М. Борисов (2002) Някои основни принципи на Швейцарския федерален закон за горите. Сп. “Управление и устойчиво развитие”, бр. 1-2, стр. 129-141.

Представени са някои принципи на Швейцарския федерален закон за горите и е направен сравнителен анализ с принципите на Закона за горите (1997). Прави се предложение някои от тези принципи да бъдат включени в процеса на усъвършенстването на Закона за горите. Подчертано е значението на следните принципи: цел на закона и роля на гората; защитата на гората от човешка дейност; забраната на обезлесяванията; ограничаване на достъпа и движението в горите; защита на горите от други посегателства; принципи за стопанисване на гората, дърводобив и забрана на голите сечи; възстановяване на щетите в горите и поощрителни мерки, свързани с професионално обучение, научни изследвания, събиране на данни и информационна обезпеченост на обществото за горите, респект от административно-наказателните мерки. Основните проноси в този публикация са насочени в проучване на опита на Швейцария по стопанисване на горите и включване на този положителен опит в новото горско законодателство. Това са раздели от Федералния закон за горите на Швейцария, които бяха разработени и включени в ЗГ (2011) на Р. България, като, цели на закона, функции на горите и горските територии, нива на горско планиране, защита на горите от човешка дейност и достъп в горите и горските територии; принципите за стопанисване на горите; горска сертификация; професионалното обучение и развитие на кадрите и др.

Приносите са в посока проучване на положителния опит в стопанисването на горите и включване на раздели в ЗГ на България, които до тогава не са били разработвани, като професионалното обучение и развитие на кадрите, горската сертификация и др.

39.	П. Ценов, В. СТИПЦОВ (2003) Общественото мнение и нагласа за природосъобразно стопанисване на горите- В Управление и устойчиво развитие, бр. 1-2,18-25.
<p>Представени са резултатите от проучване на общественото мнение и нагласа за провежданите мероприятия в горите. Цел на проучването е да се изследва общественото мнение и нагласа към провежданите в горите мероприятия, както и необходимостта от провеждани на природосъобразно и устойчиво стопанисване на горите. Проведена е анкета в 9 града на България сред населението и в организации извън горския сектор и неспециалисти. Доста висок е дялът на тези, които правилно определят значението на горите за живота на хората (за климата, за въздух, туризъм, дървесина) и необходимите лесовъдски намеси за доброто състояние на горите (отгледни, санитарни и възобновителни сечи). Значителна част от анкетираните не оправдават провежданите сечи в горите и дори не знаят кой управлява горите и какво е значението на лесоустройствените проекти. Провежданите мероприятия за устойчивото и природосъобразното стопанисване на горите от държавните лесничества, както и провежданите активности на Българо-швейцарската програма за горите за популяризиране на този начин на стопанисване се оказва, че не са достигнали в достатъчна степен до съзнанието на хората.</p> <p>Основният извод от проучването е „В неспециалистите (извън горския сектор), няма достатъчно ясна формулирана нагласа относно провежданите мероприятия за природосъобразно и устойчиво стопанисване на горите в България, главно (най-вече) поради обстоятелството, че информацията за тези мероприятия не достига до тях.” Препоръката е, че е необходима по-голяма разяснителна дейност сред обществото, публичност и прозрачност при провеждането на лесовъдските мероприятия в горите, за което горското ведомство следва да обърне по-голямо внимание. За това могат да подпомогнат и международните проекти и фондации, чиято основна дейност е свързана с горите.</p>	

40.	Богданов, К., В. СТИПЦОВ, Б. Константинов (2003) Актуални проблеми при стопанисването на недържавните гори. НАУКА бр. 2, 40-44.
<p>Целта на публикацията е да се представят проблемите при стопанисването и управлението на недържавните гори. Задачата е да се дадат нормативните решения за стопанисването на горите в ЗГ (1997), отнасящи се за недържавните гори. Направен е анализ на собствеността след възстановяването по ЗВСГЗГФ (1997), като се посочва че процесът по възстановяване на собствеността в редица региони на страната не е проведен по законовите изисквания. От друга страна дори новоприетите ЛУП не са вече актуални поради променената структура на собствеността. Направено е проучване в ДЛ-Батак, ДДС-Болярка, ДЛ-Карнобат, Малко Търново, Граматиково и ДДС –Несебър. Проведените изследвания показват, че основен проблем за стопанисването на недържавните гори е тяхната маломерност, което е потенциална възможност за разпадане на горските екосистеми. Посочва се че обучението на собствениците е необходимо, но не е достатъчно условие. Необходимо е изграждане на подходяща система за икономическо стимулиране на собствениците, така че те да се насочат към положително поведение към своята горска собственост. В публикацията са посочени 15 бр. проблеми свързани с управлението на частната горска собственост. Определена е ролята на лесоустройството в управлението на горите в условията на плурализъм в собствеността и спазване на принципите за устойчивото и многофункционално стопанисване на горите. Посочени са пътищата за решаване на проблемите при стопанисване на частните гори, като достигане на информацията до собствениците и безплатно обучение на същите с цел положително отношение към собствеността на горите.</p>	

41.	Stiptzov, V. Chistoph Durr (2002) Regional multifunctional forest planning-a new rashion?. Forestfy ideas.3-4, 23-47
<p>Analyzed and transferred is the experience of Switzerland in the implementation of multifunctional forest planning. There have been first steps in implementing the plans for multifunctional forest management in Bulgaria. The publication gives details of the development and implementation of such plans in Germany. The following are suggestions for including major provisions of this forest planning regulations Forest in Balgariya and synchronization of these texts with the main strategic document for the development of forests and forest sector.</p> <p>The authors state that this planning can become a reality only through the inclusion of texts in the National Forest Strategy and Forest Act.</p> <p>These changes require a different approach to planning in the forests and should therefore seek political support for the involvement of stakeholders in the process.</p>	

42.	СТИПЦОВ, В. Кр. Дюрр (2003) Регионално многофункционално горско планиране- нова тенденция, извлечени поуки и визия. сп. Управление и устойчиво развитие, бр. 3-4, 23-38.
<p>В публикацията се посочва, че през последните 10-15 години горският сектор в България премина през много реформи и трансформации, но механизмите за горско планиране се промениха слабо. Горската инвентаризация се провежда като ключово начало във взимането на стопански решения за дейности в горите. Въпреки това, демократизирането на обществото налага все по-голямо съобразяване с всички заинтересовани целеви групи. Обществото продължава да заявява своите искания към горските територии и за устойчиво използване на горските ресурси. Целта на публикацията е да се представи Швейцария, която има доста богат опит в разработването на планове</p>	

за многофункционално регионално стопанисване на горите.

Целта на публикацията е да се представят основните стъпки при разработване на ПМСГ, с което да се допренесе за изясняване на някои допълнителни детайли в разработването на многофункционалните горски планове. Остава задачата да се направи сравнение с опита на други страни в тази област, както и да търсят начини и решения за приложението му в България. Това ще стане възможно с промяна на българската законодателна нормативна и регулационна рамка. Целта е да се предложат и да се включат в ЗГ необходимите текстове за МГП, като : регламентирани на това планиране; включване на обществото в Регионалното горско планиране; синхронизиране тези текстове с национални документи като – Национална Политика и Стратегия, Закона за устройство на териториите, Закон за регионалното развитие т.н., тези промени изискват различен подход към процеса на планиране, подкрепен от политическа воля, както и изграждане на капацитет на различни нива.

Предложените в публикацията текстове са включени в новия ЗГ (2011), Националната стратегия за развитие на горския сектор и Стратегическия план за развитие на горския сектор (2013, 2014)

43. СТИПЦОВ, В., (2004) Многофункционалното горско планиране – връзка със Закона за горите и Закона за устройство на териториите. Сп. Упр авление и устойчиво развитие бр. 1-2, 97-105.

Целта на проучването е да се усъвършенства планирането на дейностите в горите, като се приложат новите принципи постановки при регионалното горско планиране и сощите текстове се включат в ЗГ. Посочват се редица слабости на новоприетия Закон за горите (1997), особено що се касае до провеждането на лесоустройственото планиране и проектиране. Направен е опит да се намери връзка между основните принципи постановки за устройството на територията на страната, лесоустройственото проектиране и многофункционалното горско планиране. Изводите са, че такава връзка съществува и следва да бъде доразвита в Закона за горите и Закона за устройство на териториите. Разгледани са постановките, залежали в ЗУТ, по отношение на предназначението на горите и се посочва че в ЗГ те не са приложени, така както повелява ЗУТ, като надведомствен закон. Направена е паралелна връзка между изискванията на ЗУТ и МСГ и се посочва че има много близки допирни точки, които обаче отсъстват в ЗГ. Подробно е разгледан въпросът за Общия устройствен план за дадена община и Лесоустройственият проект на съответното ДГС/ДЛС. Разработването на ПМСГ е един от пътищата за решаване на редица проблеми като: постигане на консенсус с гражданското общество при управлението и стопанисването на горите. ПМСГ могат да бъдат едно свързващо звено на лесоустройственото проектиране и планиране с устройствените схеми за дадена територия. Съществуват много принципи постановки и процедури в ЗУТ, които са посочени и могат да се използват при разработването на ПМСГ и ЛУП. Изводът е че, те трябва да залежат и в Закона за горите. Разработването на ПМСГ е една добра стъпка напред към демократизиране на процесите в горския сектор и е необходимо и изискване на гражданското общество, което иска по нормален и цивилизован начин да участва при вземането на решения за територията, върху която ежедневно живее. Това ще гарантира намирането на правилните решения за управлението и стопанисването на горите и ще отвори обществото към подкрепа на горската администрация при вземането на решенията свързани с горите и горските територии. Посочените препоръки в публикацията са взети предвид и са включени в ЗГ (2011).

44. В., (2004) Многофункционалното горско планиране и стопанисване на горите, Закона за горите Националната горска стратегия. Сп. Управление и устойчиво развитие бр. 1-2, 78- 96.

Представена е Концепцията за многофункционалното горско планиране(МГП) - цел, същност, значение и стратегическа ориентация. Целта на разработката и проучването е: да се направи критичен анализ на залежалите в ЗГ и Национална горска политика и стратегия (НГПС) принципи постановки и решения, които имат отношение към МГП; да се направи анализ на принципите МГП и се предложат текстове за включване в Закона за горите; да се направи анализ заложените текстове в НГПС по отношение на включването на гражданското общество в управлението и стопанисването на горите.

Анализирани са връзките между МГП и стопанисване на горите и залежалите принципи и постановки в ЗГ. Предложени са **текстове за допълване на Закона за горите**, свързани с МГП. Анализирани са текстовете в НГПС относно включване на гражданското общество в управлението на горите и многофункционалното стопанисване на горите.

Прави се заключение, че въвеждането на МГП в условията на България би допринесло за значително подобряване на обществения климат по отношение на ползването и стопанисването на горите. Това планиране и стопанисване на горите ще даде възможност на всички заинтересовани и засегнати страни да участват при вземането на решения на локално ниво. Изискванията на гражданското общество ще бъдат отразени в ПМСГ, а одобряването им от общинските и горски власти ще ги направят приложими. Въвеждането на МГП обаче е свързано с промяна на редица постановки залежали в ЗГ, ЗЛОД, Закона за околната среда и пр. Допълването и развитието им ще се базира на залежалите и декларирани в НГПС постановки относно включване на гражданското общество в управлението на горите и постигане на прозрачност при вземането на решения.

45. Stiptzov, V., Ch., Durr (2005) Multifunctional regional forestry planning-good practices and lessons learnt in Bulgaria. Swiss Forestry Journal, № 1, 22-32.

The present experiences with multifunctional regional forestry planning in six pilot areas of Bulgaria clearly indicate how different interest groups can actively participate in long-term forestry planning. These processes can play a guiding role for the general democratization of municipalities, for a constructive collaboration with civil society, the private sector and state institutions. One condition for the effective implementation of the plans is the political will to set clear priorities for the multifunctionality of forests in order to provide appropriate financial resources for the implementation together with a consistent controlling mechanism. Bilateral development cooperation between Bulgaria and Switzerland seeks to promote awareness among the actors, develop appropriate methodologies and educate and train stakeholders. What is still lacking in Bulgaria is the formulation of appropriate forestry legislation and guidelines for the preparation and implementation of plans, an efficient monitoring system as well as the carefully formulated coordination with regional spatial development planning.

46. Богданов, К. Васил Стипцов (2005) ГОРСКО-РЕСУРСЕН ПОТЕНЦИАЛ И НЕГОВАТА РОЛЯ ЗА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА БЕРКОВСКО-ВЪРШЕЧКИЯ РЕГИОН, УПРАВЛЕНИЕ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ 1-2/2005(12), 117-122

Берковско-Вършечкия район бе един от 6-те региона на страната, който бе избран за представителен пилотен район на Северозападна България при избора на региони за многофункционално горско планиране. В региона за пръв път бе разработен План за многофункционално стопанисване на горите за територията на УОГС – Петрохан, слад което се разработиха и планова за общините Берковица и Вършец. Районът представлява интерес за многофункционално горско стопанисване поради фактите, че се намира в силно пресечен планински терен, с висока лесистост, висока безработица и слабо развита икономиката. Всичко това води до проява на незаинтересованост от горите и горското стопанство. В доклада се прави кратък преглед на природния и икономически потенциал на региона. По-специално внимание е отделено на горите и техните ресурси. Горско-ресурсният потенциал е анализиран по вид на горите, функционално предназначение и видове ресурси (дървесни, недървесни и специални функции). Анализите посочват че региона има природо-ресурсен потенциал за ефективно водене на горското стопанство, но е необходимо въвлечане на всички заинтересовани страни в процеса на горско планиране. Не е случаен факта, че именно общините Берковица и Вършец първи проявиха желание и разработиха и приеха ПМСГ за собствените си територии.

Направен е опит за приоритизиране на функциите на горите според степента на тяхната значимост в екологичен, екологически и социален аспект. Посочени са възможностите за многоцелево използване на разнообразните ресурси на гората и тяхната роля за горската промишленост, водно-енергийното стопанство, развитието на екотуризма, природозащитата и опазването на биологичното разнообразие.

Доказва се, че горите притежават ресурси с висока степен на значимост за устойчивото развитие на Берковско-Вършечкия регион. При едно по-нататъшно конкретизиране на приоритетите на горските функции, посредством икономически анализи и оценки, пряко свързани със специфичните регионални особености, ще се създаде обективна основа за установяване на възможно най-добрия сценарий за успешното устойчиво и комплексно развитие на региона.

47. Богданов, К. Васил Стипцов (2005) МНОГОФУНКЦИОНАЛНОТО ГОРСКО ПЛАНИРАНЕ – НЕОБХОДИМОСТ ОТ НОВИ НОРМАТИВНИ РЕШЕНИЯ, УПРАВЛЕНИЕ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ 1-2/2005(12), 123-130

В публикацията се прави анализ на МГП и съществуващата законова среда за развитие. Посочва се, че ЗГ (1997) не е пречка, но не е и предпоставка за развитието на такъв вид планиране, поради причина че не е регламентирано неговото изпълнение. Отбелязва се, че промените в горският сектор навлизат твърде бавно и твърде често едва след промени в другите сектори на обществено-икономическия живот. Авторите посочват, че причините за този порядък са много и не може постоянно да се посочва, че това се дължи на дългия производствен процес в горите. Не е причина и факта, че горите са особен вид собственост, с малко участие в брутният вътрешен продукт, но твърде значим средообразуващ фактор и т.н. Горите и горският сектор бавно, но сигурно, вървят към децентрализация на управлението и демонополизация на производството. Добивът на дървесина и материални ресурси от горите постепенно ще се балансира с използването на нематериалните функции на горите (водоохранни, водорегулиращи, почвозащитни, средообразуващи, за отдих, туризъм и пр.) Постава се принципно въпроса за изместване на дървопроизводствените функции пред горското насаждение и поставянето на многоцелево горско стопанство, като на преден план излезнат екологическите и след това социалните и икономически функции.

Обществото все по-малко се интересува от дървопроизводствените функции на горите и дори изпитва открита неприязън към подобна неконтролируема дейност и превишаване на ползването. Горите в България, като планинска и полупланинска страна, играят особена роля и именно за това обществото е особено чувствително при вземането на управленски решения за стопанисването и ползването им. Изход от това положение е включването на гражданското общество в управлението на горите на локално ниво и това става чрез механизмите на многофункционалното стопанисване на горите и разработването на Планове за многофункционално стопанисване на горите.

Посочва се, че заложените в нормативните документи за горите (Закон за горите, Правилник за прилагане на закона за горите, Национална горска политика и стратегия и пр.) текстове за включване на гражданското общество за сега стоят повечето като пожелания. Докато горският сектор, действително достигне онова ниво на демократизация и децентрализация, при което диалога между горските служители и гражданското общество стане осъзната

необходимост, се налага етапите на изграждането на многофункционалното стопанисване и планиране в горите и разработването на Планове за многофункционално стопанисване на горите да бъдат нормативно регламентирани.

В материалът са посочени конкретни текстове за включване в нормативните документи за горите, с които да се даде възможност да се регламентира участието на всички заинтересовани страни в управлението на горските територии и ресурси за постигане на обществен консенсус и визия за стопанисването и управлението на горите на дадената територия за по-продължителен период от време. Разработването на тази материя и включването и в уредбата на горите ще доведе до обществена ангажираност за взетите решения и намаляване на възможността за значими промени под влияние на политически промени.

48. **СТИПЦОВ, В., (2005) ISO стандартите и горския сектор-състояние, предизвикателства и възможни решения. В: УПРАВЛЕНИЕ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ 1-2/2005(12), 130-142**

В публикацията се посочва, че горският сектор на България, макар и да не е твърде съществен за БВП на страната, е от изключително важно значение за опазването на околната среда, за опазване и увеличаване на горските ресурси и биологичното разнообразие, за запазване и развитие на поминъка на населението в полупланинските райони, за задоволяването на редица екологични, икономически и социални нужди на обществото. Този принос на горския сектор досега се подценява поради факта, че голяма част от ползите за отделния човек и обществото като цяло все още не се оценяват и нямат стойностно изражение.

Публикацията насочва вниманието, че чрез внедряването на СУК в организациите на горския сектор и изискванията за сертификат на организациите работещи в сектора е едно от условията за подобряване на работата и намаляване на въздействието върху околната среда. За целта е необходимо да се започне с изграждане на капацитет на държавната горска администрация по отношение на изискванията на ЕС за стопанисването и ползването на горските ресурси. Работата в панела "Гори, дърводобив и дървообработване" на Балканския форум по качеството (Пампорово- 23-25. 06. 2004 г.) показва, че Горският сектор отчита необходимостта от въвеждане на ЕС изискванията и ISO стандартите в горите, но за целта се изисква да се повишава компетентността на горската администрация. Авторът посочва и слабата подкрепа на изпълнителната власт към проблемите на въвеждането на горската сертификация, която може да бъде преодоляна само чрез непрекъснато лобиране и информиране за предимствата от стандартизацията в горския сектор и чрез спазване на поетите международни договорености и споразумения.

С провеждането на Първия международен форум по качеството се отвори дискусиата по въвеждането на ISO стандартите в горския сектор. Съгласно международните документи, които страната е подписала, както и съобразно изискванията на ISO стандартите, важната част от отговорностите за изпълнението на договореностите и изискванията се падат на т. нар. „Висше ръководство". То следва да предприема мерки и стъпки за изпълнението на поетите ангажименти и да декларира готовността за внедряването им в сектора. Авторът отбелязва, че именно стандартите са една от системите, доказващи на практика дали има разминаване между "дела-документи", "пожелания, намерения, обещания – изпълнение в срок и качество", "политически обещания-практическа реализация" и пр.

В публикацията се обръща внимание, че ако горският сектор не намери сили да въведе и изиска въвеждането на стандартите от ползвателите и преработвателите на горски ресурси, той с право е бил наричан и ще продължи да бъде "суровинен придатък на промишлеността".

49. **Kostov, G., I.PALIGOROV, V.Stiptcov, Sv.Todorov. (2005) Applied Aspects Of Multifunctional Forest Management Concept – Lessons Learned In Bulgaria. Scientific Journ. "Magement and Sustainable Development", vol.1-2, 2005, 468-477.**

In Bulgarian the processes on restituting forest and forest land ownership to their former owners (restitution) were finalized. A privatization of activities in the forest sector was conducted, which resulted in separation of control and production functions. The state forest service was restructured and incorporated into the structures of the Ministry of Agriculture and Forests. Under these circumstances the state takes the role of the biggest forest owner (74%), followed by municipalities (16%), private forest owners (9%) and other organizations (1%). Under this forest structure the processes of decentralization and democratization of the forest sector are of significant importance for the continuation of the started reforms. The country tests the application of multifunctional forest planning, as a form of including civil society at local (municipal) level in long-term planning. Issues addressing the future of the Multifunctional Forest Management Plans (MFMP) in educative, socio-economic legislative, regional and theoretical aspects have been analyzed. Conclusions and knowledge from the hitherto experience in Multifunctional forest planning (MFP) were derived that are linked to the role of the procedure in developing and adopting MFMP; prioritization (forest functions); the rate of particularity in planning; the interest and activity of stakeholders; the place and the role of MFMP in other planning processes in the country, etc.

50. **СТИПЦОВ, В., Ив. Палигоро В (2006) Необходимост, предизвикателства и предимства от въвеждането на интегрираните системи за управление на качеството в горския сектор. Научни трудове от научна конференция Съвременни управленски практики IV, Бургас, т. I, стр. 201-210.**

Формулирана е необходимостта от въвеждане на интегрирани системи за управление на качеството в горския

сектор. Накратко са представени основните предизвикателства, както и предимствата и основните стъпки, които следва да се предприемат за да се приложат изискванията от въвеждането на интегрираните системи за управление на качеството в горския сектор в условията на присъединяването на България към ЕС.

51. Стипцов, В., И., Палигоров, Г., Костов (2006) Роля и място на ПМСГ в стратегическото планиране на страната. В УПРАВЛЕНИЕ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ 1-2/2006 (14), 137-152

Представен е кратък преглед на целите и приоритетите в стратегическото планиране на страната, като инструмент на управлението и нормативното регламентиране на този процес. Направен е опит да се посочат основните връзки между стратегическото планиране в страната, формулирането на политики за регионално развитие и ролята и мястото на мултифункционалното горско планиране в този процес. Посочва се че ПМСГ се разработва с участие на широк кръг от заинтересовани страни и пътищата и начините за разработването му са сходни с тези на разработването на общинските планове за развитие, то ПМСГ може да се разглежда като част (елемент, фрагмент и пр.) от Общинския план за развитие и да подпомага за устойчивото развитие на горите на територията на съответната община. По такъв начин се реализира политика на демократизиране и децентрализиране на процеса на вземане на решения за стопанисването на горите и горските територии. Посочени са текстове, които са свързани със стопанисването на горите, нивата на планиране, горската сертификация и др., които може да бъдат включени в Закон за горите и другите стратегически документи за развитието на отрасъла.

52. Богданов, К., В., Стипцов (2006) Многофункционалното използване на горите като необходима предпоставка за устойчиво развитие на община Тетевен. В: Управление и устойчиво развитие 1-2/2006(14), 152-159.

В доклада се представят част от резултатите от проведено комплексно регионално проучване на територията на община Тетевен. Поради високата лесистост на региона ресурсния потенциал на горите се отразява съществено върху икономиката, екологията и социалния статус на населението. Горите се разглеждат като важен елемент от развитието на общинската териториална единица във всичките ѝ направления на материалната и нематериална сфера. Едновременно със значението на горите като суровинен ресурс за горската промишленост е определена и тяхната роля за развитие на туризма, водно-енергийното стопанство, природозащитата и опазване на почвите, водите и биологичното разнообразие. Доказва се пряката и косвена роля на горските ресурси за цялостното функциониране на общинската система и се показва значението на горите за бъдещото устойчиво развитие на общината.

53. Стипцов, В., Иванка Душкова (2006) Значението на социално-икономическите партньорства за ефективна местна и регионалната политика В: Управление и устойчиво развитие 1-2/2006(14) , 470-478

В публикацията е посочено, че местните власти и публичните институции заемат все по-важно място при реализирането на новата регионална политика, както и че, те изпълняват функциите на координатор, инициатор, работодател и основен двигател в процеса на регионално развитие и местно икономическо обновление. Най-важните им съмишленици в този процес са *социално-икономическите партньори*.

Подчертава се, че Регионалната политика намира своя израз основно в разработването и реализирането на стратегиите и планове за регионално развитие, които по правило се разработват в партньорство. При изграждането и развитието на социално-икономическите системи се прилага възприетия регионален подход, който е конкретен израз на т.нар. "bottom-up" (отдолу-нагоре) процес. Известно е, че системи, изградени по подобен начин, са много по-жизнени и адаптивни в сравнение с централизирано наложените, т.е. отгоре-надолу.

Целта на тази статия е да разгледа състоянието на партньорствата в процеса на стратегическо планиране, програмиране и реализация на регионалното развитие, като се проследят формите на сътрудничество по вертикала и хоризонтала и се анализира тяхната роля и значение за ефективността на регионалната политика и координацията между основните сектори в икономиката на различните нива на управление.

В контекста на цялостния планов процес се определя и ролята и значението на многофункционалното горско планиране и неговото значение за устойчивото развитие на общините и районите за целенасочено въздействие. Децентрализацията и развитието на партньорствата, чрез активното привличане на частните предприемачи и неправителствения сектор в плановия процес, неговата реализация, наблюдение и оценка е особено важно не само за провеждането на ефективна местна и регионална политика, но и за ефективното използване на структурните фондове в бъдеще.

54. Палигоров, Ив., В.СТИПЦОВ (2007) Областна стратегия за устойчиво стопанисване на горите на област Пазарджик – резултати, опит и предизвикателства. Научни трудове от научна конференция Съвременни управленски практики V, Бургас, т. II, стр.145-157.

Представени са резултатите от изследване за „Изработване на областна стратегия за устойчиво развитие на горите на територията на област Пазарджик за периода 2007-2017 г.“. Обобщени са и са представени данни за натрупания опит и за основните предизвикателства, като на тази база са формулирани препоръки за прилагането на добрите практики. Посочен е натрупаният опит в работата по МГП в 13 общини, където са разработени и приети 15 ПМСГ, както

и приетата Областна стратегия за устойчиво развитие на горите. В МГП са включени 7 от 16 – те РУГ, 9 ДЛ и 7 бр. ДДС. Определени са и са представени са принципите, основните насоки и подходи за разработване на Областна стратегия за устойчиво развитие на горите, каквато до момента не е разработана и не е нормативно регламентирана в ЗГ.

Посочва се че в страната се налага да се направи чрез нормативната рамка определяне на нивата на горско планиране, като освен Лесоустройственото планиране се включи и планирането на национално, регионално и общинско (местно) ниво. Предложени са текстове за включване в нормативната уредба, които са извлечени от натрупания опит в страната по МГП.

55. Стипцов, В., (2007) Някои принципи за мониторинг на многофункционалното горско планиране. В: В:Управление и устойчиво развитие. Бр. 1. стр. 84-90.

В публикацията се прави анализ на състоянието на горското планиране в страната, като особено внимание е отделено на МГП и нивата стратегическото планиране. Посочва се че нивата на планиране не са ясно определени в ЗГ, а ПМСГ нямат все още статут на горски планове. Поради липса на такава регламентация за сега според каноните на ЗРР (2004) те за сега ще се одобряват от Общинските съвети. По тази логика, като не се включат в ЗГ текстове за МГП то и Областните стратегии ще се одобряват от Областните съвети за развитие. Остро се поставя въпроса за разработването на текстове в ЗГ за регламентация на нивата на горско планиране и одобряване на стратегическите документи за развитие на горите.

В материалите са описва процедурата на Мониторинг и оценка на МГП- необходимост от мониторинг на ПМСГ; същност на процеса; основните принципи на Мониторинг; мониторинг на средата в която действат ПМСГ и Областната стратегии за развитие на горите. Представени са текстове за мониторинг на изпълнението на елементите на ПМСГ и ОСУРГ, както и периодичност на мониторинга.

Описани са нивата на МГП и е определена необходимостта от разработване на Методика за провеждане на мониторинг и оценка. Дадени са основните принципи и нива на мониторинг. Посочено е че в Методиката трябва да залегнат принципите, критериите и индикаторите за провеждане на мониторинг, както и да се разработят етапите на провеждане на мониторинга.

56. Богданов, К., В., Стипцов, М., Велинова (2007) – Икономическа оценка на дървесните ресурси в Баташкия регион по метода на агрегираните данни. В: В:Управление и устойчиво развитие. Бр. 1. стр. 125-130.

В досегашната горскостопанска практика е утвърдена количествена и качествена оценка на дървесните ресурси. В условията на пазарното стопанство натуралната оценка на горите е недостатъчна. Това налага да се развие дейността по икономическата оценка на горите, като обективна и универсална основа за управление на горския сектор. В доклада се представят резултати от извършена оценка на дървесните ресурси на територията на община Батак. Използван е нов метод на оценка по агрегирани данни, който позволява оценката да се извършва за големи територии, осигурява се необходимата точност, а дейността по оценката е сравнително бърза и в методично отношение лесно изпълнима. Направена е връзка между годишния финансов приръст и възраста и бонитета на насажденията в съответните стопанства в региона. Направен е сравнителен анализ на данните за Баташкия регион с тези от други райони на страната, като Тетевен, Гърмен, Несебър и Велинград. Авторите посочват че оценката по тази методика не е най-достовърната, защото за да се направи реална оценка на горите и горските територии трябва да се включи и стойност на други материални ресурси, освен дървесината, както и на нематериалните ресурси.

Получените по този метод резултати могат да се използват като необходима и обективна основа при решаване на задачи по разработване на икономически разчети, прогнози, избор на алтернативи и вземане на съответни решения, свързани с управлението на горските територии. Получаваните резултати по този начин на оценка са достъпни за илюстриране пред заинтересованите страни на икономическата оценка на ресурсите в региона на стратегическо горско планиране.

57. СТИПЦОВ, В., М., Маринова (2009) Резултати от мониторинг на Плана за многофункционално стопанисване на горите на Учебно-опитното горско стопанство - Петрохан. В:Управление и устойчиво развитие. Бр. 1. стр. 59-69.

През 1999 г. за територията на УОГС – Петрохан е разработен първия за България План за многофункционално стопанисване на горите (ПМСГ) в България. През 2006-2007 г. е разработена Методика за мониторинг и оценка (ММ&О) с 5 принципа, 16 критерия и 45 индикатора. На базата на тази Методика е направена вътрешна самооценка и вътрешен мониторинг. През 2008 г. е направен външен мониторинг. Резултатите показват, че възприетите приоритети в ПМСГ са актуални и адекватни. УОГС притежава добри възможности (човешки и материални ресурси и благоприятна обществена среда) за прилагане на тази дългосрочна стратегия. Мониторингът е проведен възпреитата Методика за мониторинг и оценка (Стефанав, А.,В., Стипцов, 2007) по всички 5 принципи, критерии и индикатори, като резултатите показват, че по дваот тях (принцип 1 и 5) оценката е незадоволителна, а по три - добра. От анализа на изпълнение на приетите Приоритети за развитие на горите се установява че е осигурено устойчиво многофункционално стопанисване на горите, което демонстрира съвременните и класически подходи в европейското и българското лесовъдство и гарантира трайно зановоляване на нуждите на обществото от гори и горски ресурси. Установява се и че с провеждането на избор

от възобновителни и отгледни сечи се осигурява устойчиво и природосъобразно стопанисване и ползване на горите. Общият извод е, че принципите на ПМСТ и приоритетите, които се разработват с участието на всички заинтересовани страни и касаят лесовъдските дейности в горите имат траен ефект и не се влияят или слабо се влияят от смяната на политическите режими.

Авторите считат, че нормативната база не спира, но и не създава достатъчно добри условия и гаранции за успешното прилагане на многофункционалното горско планиране. Общата констатация от мониторинга е, че липсата на нормативно регламентиране на МГП води до незаинтересованост към въвеждането му, особено сред държавните служители.

58. (212) СТИПЦОВ, В., Б. Палигоров, М. Маринова (2009) Обществена оценка на многофункционалното стопанисване на горите на територията на община Белово. В : Конференция на Бургаски свободен университет „Съвременни управленски практики. -VI, 25-32..

Цел на проучването е да се направи допитване, чрез анкетиране, на гражданите от община Белово за управлението и стопанисването на горите на територията на общината и възможността да се пристъпи към залесяване на пестеещи и изоставени земеделски земи. Разработена е анкетна карта с 16 въпроса и варианти на отговори. Направено е проучване на общественото мнение за многофункционалното стопанисване на горите и възможностите за залесяване на изоставени земеделски земи с дървесни видове за създаването на нови гори сред 4 групи:- 1. Служители и посетители в общинска служба „Земеделие и гори“; 2. Служители и посетители в общината; 3. Служители и посетители в ДГС и 4. Граждани избрани на случаен принцип. Изводите от проучването сочат, че твърде висок е процентът на гражданите, които нямат представа от собственост на горите. Висок е и процентът (45%) на тези които считат че стопанисването на горите не е добро или не знаят нищо за това. Направен е извод, че в България изоставените и не използвани за земеделско ползване земи нараства. Преобладава мнението, сред анкетиранияте, че земеделските земи, които не се използват ще продължи да се увеличава и анкетиранияте приеман идеята за залесяването им като добра бъдеща инвестиция. Създаването на нови гори на пестуещите земеделски земи е една алтернатива за многофункционално стопанисване и ползване на земите в общината. Гражданското общество знае и иска да участво в МГП и процесите на управление и стопанисване на горите. Общият извод е, че гражданското общество има правилно отношение към използването на пустеещите земи за горски цели, но нямат информация че тази промяна в предназначението може да бъде възможна и създаването на нови гори върху изоставени земеделски земи може да бъде финансово подпомагана. Гражданското общество не е информирано и няма познания за разработване на проекти за финансово подпомагане при създаването на нови гори върху общински поземлен фонд.

59. СТИПЦОВ, В., М. Маринова. (2010). Мониторинг на изпълнението на плана за многофункционално стопанисване на горите на община Генерал Тошево и подобряване на методиката за мониторинг и оценка. В: Сп. “Управление и устойчиво развитие”, №1/2010, т. 25, ASSN 1311–4506. 221-226

Направен е мониторинг на изпълнението на Плана за многофункционално стопанисване на горите на територията на община Генерал Тошево. Изводите са, че заложените дейности в плана се изпълняват много добре. Поставените стратегически цели са актуални и се подкрепят от заинтересованите страни.

Установява се несъвършенство на Методиката за мониторинг и оценка на многофункционалното горско планиране и се предлага въвеждане на усъвършенствана точкова система за оценка на критериите и индикаторите.

60. Заимов, В.,В., СТИПЦОВ, М., Борисов (2011) Сравнителен анализ на сертифициране на ДЛС – Дикчан по изискванията на стандартите FSC и ISO 9001 2008 В: XIII-та международна научна конференция „Управление и устойчиво развитие”, 178-185.

Държавно ловно стопанство (ДЛС) „Дикчан” с. Сатовча е сертифицирано по изискванията на FSC. През 2010 г. е разработена Система за управление на качеството (СУК), в съответствие с изискванията на стандарт ISO9001:2008. В проведеното проучване е направен опит за преценка на стопанисването на горите преди и след сертифицирането на ловното стопанство, както и сравнителен анализ на изискванията на двете системи - за сертификация на горите и сертифициране на управлението на качеството (управление на процесите по дърводобив, ЛКД, ловно стопанство, управленски процеси и др.). Подчертава се, че процесите на сертифициране в България вървят трудно, макар че може да се посочи, че се забелязва ръст на броя на фирмите в горския сектор, които искат да бъдат сертифицирани, не толкова за управление на качеството, колкото по FSC. Това, обаче, повече се дължи на факта, че чуждестранните партньори на нашите фирми изискват наличие на сертификат, а не е осъзнатата необходимост за прилагане на изискванията на стандартите.

Направен е сравнителен анализ на приликите и разликите на двете системи за сертифициране и на въздействието на сертифицирането върху стопанисването и управлението на горите и на процесите в ДЛС. Подчертава се, че ловното стопанство се стреми да бъде за пример в Югозападна България за доказване пред трета независима сертифицираща организация, че е в състояние да стопанисва и управлява многофункционално и природосъобразно горите си, както и дървесните и недървесни ресурси. Поддържането на двата сертификата подпомага дейността на стопанството, а горските фирми в региона предприемат стъпки за сертификация.

61. СТИПЦОВ, В., В., Коларова (2011) Анализ на управление на качеството на фирма „Пролес инженеринг“ ООД. В: XIII-та международна научна конференция „Управление и устойчиво развитие“, 185-192.

В публикацията е посочено, че дейността на „Пролес инженеринг“ ООД е свързана с предоставяне на услуги, свързани с устройството на гори и горски територии, както и производство, внос и продажба на изделия, инструменти и екипировка за измервания и работа в горите, и за свободното време. Проучванията и проектите, които Дружеството изработва, са в областта на горското и ловното стопанство, опазването и защитата на околната среда и ландшафта на територията на Р. България. Широкият асортимент от продукти и софтуер, които „Пролес инженеринг“ ООД произвежда или внася от производителите им в Европа, са с приложение също в горското стопанство и туризма и свободното време. Клиенти/възложители на дружеството са структури като държавните и общински горски администрации, дирекции на природни и национални паркове, частни юридически и физически лица – предприемачи и собственици на гори и др.

За реализиране на тези стратегически цели в „Пролес инженеринг“ ООД е разработена и внедрена Система за управление на качеството (СУК), съответстваща на международния стандарт ISO 9001:2008. Ръководството е убедено, че непрекъснатото подобряване на СУК ще осигурява способността на организацията да предоставя продукт или услуга в съответствие с изискванията на нейните клиенти и приложимите разпоредби на националното законодателство. Авторите посочват, че поддържането на ефективна СУК е гаранция за качество на предоставяните услуги от „Пролес инженеринг“ ООД и доказано предимство в конкурентната среда на пазара.

62. Рачева, Т., В., СТИПЦОВ, М., Борисов (2011) Групова сертификация на горите по FSC на РДГ – Велико Търново – определяне на горите с висока консервационна стойност В: XIII-та международна научна конференция „Управление и устойчиво развитие“ 192-198.

Направен е анализ за приложимостта на принципите за сертифициране по FSC, както и на възможностите за сертификация на горите на територията на Регионална дирекция по горите (РДГ) – Велико Търново. Представени са основните етапи за прилагане на сертификацията на гори и по-специално определянето на горите с висока консервационна стойност (ГВКС). Важен елемент от подготовката за горска сертификация е откриването и картирането на горите с висока консервационна стойност и разработването на система за мониторинг и стопанисване. В заключение е посочено, че сертифицирането на горите по FSC гарантира спазването на изискванията залегнали в сертификационния стандарт. Изпълнението на тези изисквания се проверява от независима сертифицираща организация. Това от своя страна е предпоставка за прилагане на устойчиво и природосъобразно стопанисване на горите, което е заложено в ЗГ (2011) и стратегическите документи за управление на отрасъла.

63. Василева, Св., В. СТИПЦОВ (2012) Стопанисване на общинските гори на община Тетевен. В: XIV-та международна научна конференция „Управление и устойчиво развитие“, бр. 1 (32) стр. 65-70.

В публикацията се обръща внимание, че Лесовъдските концепции за развитието на горите трябва да отговарят, не само на лесовъдските принципи, но и да балансираат обществените интереси и очаквания. Авторите хосочват, че с влизането в сила на ЗГ (2011) на ново прави опит да се гарантира равнопоставеността на заинтересовани страни в т.ч. и на всички собственици на гори. Доста общини в България, притежаващи гори и горски територии, се изправиха пред проблема как да управляват природосъобразно своята собственост, опитвайки се да регулират сложните взаимовръзки между природните закони и нарастващите изисквания и нужди на обществото към горите. Направен е опит да се представи системата на управление на общинските гори на общината. За тази цел, възстановявайки правата си на собственост, община Тетевен създава Звено към общинска администрация с наименование „Дейност „Управление и стопанисване на общински гори“. Представени са проблемите при управлението на общинските гори.

Авторите посочват, че основната цел на стопанисването на горските територии от общината е да се постигне устойчиво развитие при балансирано използване на горските ресурси, за неограничено във времето задоволяване на многостранните нужди на обществото. В Публикацията се привеждат данни, как за постигане на тази цел, дейностите в горите, и по-точно провеждането на сечите в общинските гори, се водят възобновителни сечи със сравнително по-малка интензивност, като общината може да си позволи да „разтегли“ във времето турнуса на сеч, въвеждайки сечи с по дълъг възобновителен период, като например провеждане на групово - постепенната и неравномерно - постепенната сеч или да извежда краткосрочно - постепенната сеч с по-голям период от време между отделните фази и провеждане на окончателната фаза на два пъти. Провеждането на общинска социална политика изисква да се работи съвместно с местното население за информиране на населението за възможностите на горите за задоволяване на местните интереси, както и за по-ефективен контрола по извеждането на сечите и охраната на горите. Самостоятелното управление на общинските гори от отделна структура към общинска администрация дава редица предимства като: интегрираното планиране и организация на дейностите в горите в контекста на общинските приоритети; още един механизъм за пряко финансиране на дейностите в горите от общинския бюджет; провеждане на самостоятелна социална политика. В публикацията се посочват и някои слабите страни като: липсата на организационен/ административен капацитет, дефицит на опит за провеждане и контрол на горскостопанските дейности, респективно необходимост от създаване на нов кадрови технически и технологичен потенциал и нуждата от създаване на нови взаимоотношения с предприятията от горския сектор с потребители на дървесина.

64. Василева, Св., **В. СТИПЦОВ** (2012) Възможности за природосъобразно стопанисване на буковите гори на община Тетевен. В: XIV-та международна научна конференция „Управление и устойчиво развитие”. бр. 1 (32) 71-78.

Цел на публикацията е да се проучи стопанисването на горите и горските територии, собственост на община Тетевен, с насоченост постигане на устойчиво развитие на горите и балансирано, неограничено във времето, ползване на горските ресурси за задоволяване на многостранните нужди на обществото. Обект на изследването са буковите гори, които са преобладаващи за района. Авторите посочват, че при стопанисването на буковите гори в община Тетевен до сега не е обръщано сериозно внимание на тези принципи, поради което в тези гори са водени с предимство сечи за реконструкция, като букът е заменян с иглолистни видове; правени са залесявания с иглолистни на голи площи, предимство е давано на сечите със сравнително по-къс възобновителен период, като двуфазната краткосрочно-постепенна сеч. След възстановяване на собствеността на горите на община Тетевен в последните няколко години се забелязва сериозно отношение и се обръща повече внимание към стопанисването на буковите гори чрез провеждане на сечи с по-дълъг възобновителен период, като групово-постепенната и неравномерно-постепенната сеч, а при краткосрочно-постепенната сеч се проявява стремеж за извеждане на всичките 4 фази, както и провеждане на два пъти на някоя от фазите на сечта. Състоянието на буковите гори и биологичните особености на бука дават възможност да се провежда такава политика на стопанисване, което води до формиране на гори с хетерогенна структура. При разработването на Плана за многофункционално стопанисване на горите на община Тетевен (2001-2004) голяма част от исканията на обществеността са свързани именно с провеждането на сечи с дълъг възобновителен период за формирането на гори с хетерогенна структура.

Целта е, освен съхраняване на буковите гори и задоволяване на нуждите на местното население, да се запазят защитните и специални функции на горите, които са приоритет в политиката на общината за развитие на туризма в региона. Стопанисването на буковите гори чрез сечи с по-дълъг възобновителен период е идеална възможност, от една страна, за получаване на достатъчно количество дървесина за задоволяване на нуждите на населението и от друга, за такава ползване, което не е концентрирано и не води до намаляване на биологичното разнообразие и нарушаване на функциите и естествените процеси в горите. Така се постига многофункционално стопанисване на горите с цел запазване на природния характер на региона.

65. **СТИПЦОВ, В.,** И. Палигоров (2013) Многофункционално горско планиране-законодателна среда за развитие в България. В: XV-та международна научна конференция „Управление и устойчиво развитие” бр. 6. (43) ,стр. 27-35.

Цел на публикацията е да се анализира законодателната среда при която са разработвани и се изпълняват ПМСГ, като за пример е взет ПМСГ на община Тетевен.

В периода 2000-2003 г. община Тетевен е разработила и приела ПМСГ. Планът е разработен в условията на нормативната уредба за горите, основана на Закона за горите (1997) и подзаконовите нормативни документи и актове, където не са били регламентирани документите за стратегическото планиране в горския сектор (национална и областна стратегия за горите, национален, регионален и общински план за развитие на горите и др.) в т.ч. и принципите за многофункционалното горско планиране (МГП). Анализирани са 10-годишния опит по провеждане на мониторингови проверки през 2006, 2010 и 2013 г. на изпълнението на плана, респективно отражението на новата нормативна уредба за горите, базирана на ЗГ (2011). Мониторинговите проверки, провеждани преди приемането на ЗГ (2011), показват, че нормативната уредба не е възпрепятствала разработването ПМСГ, но и не е мотивирала горската администрация и заинтересованите страни за по-голяма активност и отговорност при участието в процеса на планиране. Липсата на регламент е затруднявало и възпрепятствало финансирането и приемането на тези планове. Оценката на законодателната среда за развитие на това планиране при проверките е определена като „неблагоприятна”.

При мониторинга през 2013 г. се установява значително подобрене на законодателната среда. В ЗГ (2011) са регламентирани цели, функции, нива и основни принципи на горското планиране, горска сертификация и пр., които значително подобряват средата за разработване на стратегическите документи за горите в т. ч. и за провеждането на многофункционалното горско планиране. Оценката на критериите и индикаторите от Методиката за мониторинг и оценка (2007) за Принцип 1, показва че тя от „неблагоприятна” сега е „благоприятна”, т.е. налице са фактори и условия, които допринасят за прилагането на плана и устойчивото развитие на горските територии в региона. Удовлетворяването на този принцип дава възможност да се оцени доколко законодателството, обществената нагласа и социално-икономическите условия са подходящи за реализирането на един дългосрочен план за развитие на горите. Може да се каже, че законодателната среда е подходяща за развитие на МГП в страната. Направени са три препоръки и 2 бр. предложения за включване в нормативната уредба.

66. **СТИПЦОВ, В.,** И. Иванов, (2013) Динамика в изменение на лесовъдско-таксационните показатели на буковите гори за страната, Регионална дирекция по горите – София и Териториално поделение – Държавно горско стопанство – Етрополе за периода 1950-2010 г.. В: XV-та международна научна конференция „Управление и устойчиво развитие” бр. 6 (43) стр. 35-42.

Направена е лесовъдско таксационна характеристика на буковите гори, както общо за страната, така и за Регионална дирекция по горите – София и в частност за ТП ДГС – Етрополе. За изследването са използвани отчетни данни за горския фонд, данни от лесоустройствените проекти, справочници за горите, литературни източници и др. Периодът на изследване обхваща от 1953 до 2010 г. т.е. почти 60 години. Посочват се данни за изменение на лесовъдско таксационните показатели на високостъблените и издънковите букови гори.

От направения анализ за динамиката в развитието на буковите гори, както общо за страната, така и за РДГ – София и за ДГС – Етрополе ясно и категорично се наблюдават следните тенденции: 1. Площта на буковите гори е силно намалена, вследствие на неправилното им стопанисване. Значително е намалението на високостъблените букови гори, като до края на изследвания период тази площ все още не е възстановена. 2. Посочва се значителното участие по площ и запас на високостъблените гори в началото на периода и сравнително по-малкото участие на издънкови букови гори. 3. За изследвания период площта и запаса на издънковите гори са се увеличили 3-4/5кратно. Неблагоприятна е очертаващата се тенденция на натрупване на издънкови гори в класовете на възраст след 50-60 годишна възраст, при която възраст следва да започне стопанисването им с възобновителни сечи. 4. Съотношението в участието по площ и запас на високостъблените към издънковите букови гори е в полза на високостъблените гори. Добър пример в това отношение е ДГС – Етрополе, където издънковите гори, макар и да са се увеличили 3-4кратно, са само 3-4% от площта и запаса на буковите гори, докато за страната това е почти десетократно. 5. Средният прираст на 1 ха, както на семенните, така и на издънковите букови гори, е по-висок за всички класове на възраст в края на изследвания период през 2010 г., в сравнение с този в началото на изследвания период. 6. Наблюдава се трайно увеличение на бонитета на буковите семенни и издънкови гори в края на изследвания период в сравнение с този през 60-те години на миналия век.

Изследванията дават основание да се заключи, че въпреки силната експлоатация на тези гори през периода 1960-1990 г. и почти 3-4 кратното увеличение на издънковите гори лесовъдско – таксационните им данни показват че те са в добро състояние и са високопродуктивни. Биологичните особености на бука дават също възможност за ориентиране на стопанисването им към прилагане при високостъблените гори на сечи с по-дълъг възобновителен период, с цел запазване и на екологическите им функции, както и използване на методи за трансформация на издънковите гори в семенни.

67. СТИПЦОВ, В., И. Иванов, (2013) Насоки за стопанисване на буковите гори след природни нарушения. В: XV-та международна научна конференция „Управление и устойчиво развитие”, бр. 6 (43) стр. 42-52.

В публикацията се прави обстоен преглед на стопанисването на буковите гори, като се посочва, че природосъобразното стопанисване на буковите гори обикновено би следвало да се свързва с имитация на дребноплощни нарушения и поддържането на разновъзрастни дървостой върху площта на насажденията. На практика досегашното стопанисване на буковите гори показва точно обратната тенденция. Особено внимание се обръща на стопанисването на горите от природни нарушения. Авторите посочват, че природата ни дава „готови примери” и ни показва, че природосъобразното стопанисване на горите до известна степен налага и изисква „копиране” и „подражаване” на природните процеси, защото след природни нарушения, независимо в какви мащаби са те, горските екосистеми се възстановяват, макар и по-бавно, но по-сигурно и по естествен път.

От направените изследвания на букови гори, пострадали от природни бедствия (ветровали, ветроломи, снеговали, снеголоми и ледоломи), са очертани някои насоки за лесовъдска намеса в насаждения с различна степен на повреждане. Направени са 6 предложения за стопанисване на засегнати букови гори.

Резултатите дават основание да се твърди, че при управлението на площи засегнати от природни нарушения се изисква коренно нов подход, който не бива да се свързва с непременно бързо усвояване на дървесината, бързо залесяване на освободените площи, а насоките на стопанисване да са в унисон, а не в противовес, с процесите на естествената сукцесия. Авторите подчертават, че целта за стопанисване на тези гори в бъдеще трябва да бъде да се създават разновъзрастни хетерогенни гори, като се използват сечи със сравнително по-дълъг и неопределен турнус на сеч, като групово-постепенната сеч, неравномерна - постепенната сеч и дори до създаване на изборна структура чрез групово-изборната сеч, с които умело може да се имитират природни нарушения с малък размер. Тези сечи са по-трудни за изпълнение и са икономически по-неефективни, но за сметка на това са по-природосъобразни и водят до създаване на устойчиви горски екосистеми и увеличаване на биологичното разнообразие.

68. СТИПЦОВ, В., П., Мачокова (2014) Възможности за разработване на общински план за развитие на горите на община Девин. В: XVI Международна конференция „Управление и устойчиво развитие” бр. 6 (49) стр. 22-30.

Целта на публикацията е да се изведат възможностите за разработване на План за развитие на горите на община Девин. Задачата е да се направи опит да се разработи и представи примерно съдържание на План за развитие на горите, който след това да се представи на общината за доработване и приемане от ОС на община Девин.

Подробно са описани законовите изисквания за разработването на стратегическите документи за горите. Представени са етапите на разработване на ПРГГТ и е направена обстойна характеристика на горите в т.ч. е обърнато сериозно внимание на стопанисването на горите. Направени са 6 извода и 3 бр. препоръки за подобряване на разработването на ПРГГТ и МПГ. Направените изводи са на базата на проучване на проблемите по стопанисването на горите, като ясно се посочва че и трите ГСЕ в община Девин ориентират стопанисването на горите към дългосрочно постепенни и изборни сечи, като редуцират до минимум провеждането на краткосрочно-постепенните сечи.

69. СТИПЦОВ, В., М., Борисов, Н., Сотирова (2014) Принципи и подходи при провеждането на многофункционалното горско планиране в някой страни от Европа. В: XVI Международна конференция „Управление и устойчиво развитие” бр. 6 (49) стр. 30-38.

Целта на публикацията е да се направи сравнителен анализ на заложените принципни положения и

постановки при провеждането на стратегическото и оперативното планиране в горския сектор на България – цели, нива на планиране, функции, разработване на стратегически и оперативни планове и това да се сравни с горската политика на някои страни от Европа, като Швейцария, Полша, Латвия, Бавария, Словения, Чехия, Русия и др. Проучени са основните документи за горско планиране; принципите и нивата за горски планиране; съдържанието и начина на изработване на основните документи за планиране – програми за развитие, планове за развитие, горскостопански планове, горскостопански основи и пр.

Установява се, че провеждането на стратегическото и оперативното планиране в горския сектор, в някои страни от Европа, е доста по-гъвкаво и приложимо от това, което е разписано в ЗГ (2011). Разработката има за задача да представи принципните постановки и положения при провеждането на многофункционалното горско планиране в някои страни от Европа, като се надяваме това да подпомогне процеса в горския сектор на България. Може определено да се твърди, че от примера на някои страни в Европа, може да се заимстват положителните практики и да се въведат в горскостопанския сектор на България. По този начин ще се избегнат допусканията в нормативната уредба за горите колизии с други закони, като Закон регионалното развитие, Закон за устройство на териториите и др.

70. СТИПЦОВ, В., Н., Николова (2014) Анализ на управление на качеството на Регионална дирекция по горите – Ловеч. В: XVI Международна конференция „Управление и устойчиво развитие”, бр. 6 (49) стр. 38-46

Целта на публикацията е да се представят теоритичните основи за разработване на СУК. За обект е избрана Регионалната дирекция по горите – Ловеч (РДГ), в качеството си на държавна институция, която с внедряването, сертифицирането и поддържането на Система за управление на качеството (СУК), в съответствие с изискванията на стандарт ISO 9001:2008, има за цел да доказва, че провежда качествено процесите по управление и стопанисване на горите, вменени ѝ с новия Закон за горите (2011).

Организацията е определила процесите и взаимовръзката им, които са свързани с новите ѝ функции и задачи по контрол върху дърводобивна, лесокултурна и ловно стопанска дейност, както и върху предоставяне на качествени административни услуги на населението, физически и юридически лица, свързани с горското стопанство в териториалния обхват на дирекцията. Политиката по качеството на РДГ – Ловеч е насочена към осъществяване управлението на държавния горски фонд, контрола по изпълнение на дейностите на държавните горски стопанства и държавните ловни стопанства, както и контрола по изпълнение на дейностите в горския фонд- собственост на физически, юридически лица и общини. РДГ е разработила основните документи на СУК: „Политика и цели по качеството”, „Наръчник по качеството” и „Процедури по качеството”. Направен е качествен сравнителен анализ на измененията на СУК (версия 2 от 2012 г.), като базата е ВГ от 1997/2008 и ЗГ (2011). Ръководството на РДГ Ловеч поема ангажмента да осигури и гарантира всички необходими условия и ресурси за изпълнение на изискванията на СУК. За целта непрекъснато се подобрява ефикасността на СУК, което се доказва на проведените сертификационен одит, два контролни и ресертификационен одит. Ръководството е убедено, че това ще осигури способността на организацията да предоставя продукти или услуги в съответствие с изискванията на нейните клиенти и приложимите разпоредби на националното законодателство. Провеждането на ежегодни одити от трета независима сертифицираща организация доказват, че процесите в РДГ са при управляеми условия, както и че е постигната клиентска удовлетвореност на приемливи нива. Поддържането на СУК в РДГ стимулира горските фирми в региона да предприемат стъпки за сертифициране на процесите/дейностите в техните фирми.

71. STIPTZOV V., Sv. Mihailov (2014) – PROBLEMS IN CERTIFICATION IN FOREST SECTOR IN BULGARIA. International scientific conference „85th annifersari of Forest research institute of BAS” 1-2.10. 2014. *Silva Balcanica*, 16(2)/2015, 113-122.

The purposes of this study is are to show the applicable standards in the forest sector and to point out the standards for certification of forests and forest territories, which are applicable for forest owners, apart from those for timber-processing and timber-harvesting enterprises; to make analysis of the reasons for the slow speed of certification in the forest sector, including normative obstacles; to make recommendations for activation of the process.

72. Dragozova, E., I. Ivanov, S. Kovacheva, I. Paligorov, E. Galev, V. STIPCOV. 2015. Demographic Factors for the Management of Forest Landscapes in the Velingrad Area. *Economic Alternatives*. Issue 2, 2015. University of national and world economy. p.50-61. ISSN 1312 – 7462.

In the paper present results obtained by work on International Scientific Project for Future-Oriented Management of Forest Landscapes – INTEGRAL. The demographic situation in Velingrad area is analysed for the period from 1956 to 2013 in the fields: number of population; gender and age structure, proportion of urban and rural population. The demographic development in municipality Velingrad is compared by the demographic development in Pazardzhik district and in the Bulgaria. The results are generalised by SWOT analyse. The results of analysis show that it is possible to manage the migration processes in the region of Velingrad. This will positively affect forest management. The main problem is that the ownership of some forest areas is in the hands of people who are not interested in their management. Another important problem is the illegal extraction of wood. This is due to the low standard of living in the region and the lack of control of an institutionalized authority.

The identified factors are:- Excessive number of people in post-productive age;- Ageing index reaches very high numbers especially in poorer rural areas;- Demographic problems concern all aspects of society and affect the general economy,

state planning, labour markets, pensions as well as the social and regional development in Bulgaria;- The process of migration of young people of the general population in Bulgaria;- The negative trend of changing population age structure in the direction of aging;- Depopulation in rural areas;- Young people are moving from countryside to cities or immigrate abroad;- Young people demonstrate "love" for nature, but they don't care about nature protection;- This area has a professional school of forestry. Often the young people choose professions related to forestry management. Few of them remain in the region;- Reducing the number of skilled workers in the working age;- Low living standards.

73. Paligorov, I., S. Kovacheva, E. Dragozova-Ivanova, Ivanov, I., E. Galev, V. Stipcov (2015) Possibilities of behaviour stakeholders forecasting in the forest sector. *XIII International Scientific Conference „Management and Engineering '15”*, June 21-24, 2015, Sozopol, Bulgaria, Conference Proceedings, Year XXIII, vol. 1 June 2015, c. 166-175, ISSN 1310-3946, ISSN 1314-6327

The paper presents a part of trans-interdisciplinary research project Future-Oriented Integrated Management of European Forest Landscapes INTEGRAL, related to the management of forest landscapes.

The purpose of this study is to investigate the possibilities of behaviour stakeholders forecasting in the forestry sector.

The article presents results of a survey of the opinion of stakeholders for the landscape management in the municipality Velingrad in Bulgaria. As a part of the conceptual framework of the research project are presented the results of the examination of attitudes of the participants in the use of forest landscapes and their perception of the work of the institutions.

74. Палигоров И., **В. СТИПЦОВ**, Е. Галев, С. Ковачева, Е. Драгозова, И. Иванов, Н. Александров, М. Борисов (2015) Матрица на обобщените искания и политически действия за развитие на горите на територията на община Велинград, *Управление и устойчиво развитие*, vol. 55, 2015, c. 43-51. ISSN 1311-4506.

През 2012 г. е стартиран процес за изработване на план за развитие на горите на територията на община Велинград, в рамката на работата по проект INTEGRAL. На проведените в периода 2012-2015 г. 9 работни срещи са обобщени 50 искания на заинтересованите страни за развитието на горите.

Формулирани са цели и приоритети за развитието на горите, направена е пътна карта с политическите действия за развитие на горите на територията на Община Велинград.

Анализът показва, че най-голям брой искания са насочени към усъвършенстване на нормативната уредба, което ще намали политическия натиск при управлението на горите, в условията на публичност. На следващо място са проблемите с обучението, образованието, квалификацията и преквалификацията на персонала в горското стопанство, усъвършенстване на нормативната уредба за подобряване на опазването на горите, в т.ч. опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие, както и подобряване на средата за развитие на бизнеса. Разработването на Планове за развитие на горите на общинско ниво е подкрепено от заинтересованите страни, като добър начин за решаване на част от проблемите и конфликтите още на етап планиране. Този вид планиране синхронизира стратегическите документи за развитието на горите с тези за общините и на областно ниво.

75. **СТИПЦОВ В.**, И. Палигоров, Е. Галев, С. Ковачева, Е. Драгозова, И. Иванов, Н. Александров, М. Борисов (2015) Матрица на обобщените искания и политически действия за развитие на горите на територията на община Тетевен, *Управление и устойчиво развитие*, vol. 55, 2015, c. 113-121. ISSN 1311-4506.

Първият за България план за многофункционално стопанисване на горите (ПМСГ) е на Община Тетевен, приет през 2004 г. Мониторинг на изпълнението на плана е провеждан три пъти през периода 2006-2012 г. През 2012 г. е стартиран процес за изработване на нов план, в рамките на работата по проект INTEGRAL. На проведените в периода 2012-2015 г. 10 работни срещи са обобщени 96 актуални искания на заинтересованите страни за развитието на горите.

Формулирани са цели и приоритети за развитието на горите, направена е пътна карта с политическите действия за развитие на горите на територията на Община Тетевен.

Анализът показва, че най-голям брой искания са насочени към усъвършенстване на управлението на горите, в условията на публичност. На следващо място са проблемите с обучението, образованието, квалификацията и преквалификацията на персонала в горското стопанство, усъвършенстване на нормативната уредба, подобряване на опазването на горите, в т.ч. опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие, както и подобряване на средата за развитие на бизнеса. Разработването на Планове за развитие на горите на общинско ниво е подкрепено от заинтересованите страни, като добър начин за решаване на част от проблемите и конфликтите още на етап планиране. Този вид планиране синхронизира стратегическите документи за развитието на горите с тези за общините и на областно ниво.

76. Стипцов, В., С., Станева (2015) Удовлетвореност на студентите от качеството на предлаганите услуги при провеждане на учебна практика в УОГС - ПЕТРОХАН на ЛТУ – София, *Управление и устойчиво развитие*, бр. 3, vol. 52, 2015, c. 57-65. ISSN 1311-4506

Цел на публикацията е проучване на удовлетвореността на клиента (студентите) от провежданите учебни практики. ЛТУ – София е университет с разработена, внедрена и сертифицирана Интегрирана система за управление, в съответствие с изискванията на стандарт ISO 9 001:2008 и 27 001:2005. Важно изискване и на двата стандарта е да се проучва удовлетвореността на клиентите, които в случая се явяват обучаващите се студенти магистърска степен

(редовно и задочно обучение) на Факултет „Горско стопанство“.

В тази връзка през 2013 и 2014 г. бе направена анкета за изследване мнението на студентите по отношение на провежданата учебна практика по специализация „Стопанисване на горите“. Периодът на провеждане е от 14 до 18. 10. 2013 г. и от 06 до 10. 10. 2014 г.

Обект на проучването са: условията за пребиваване в учебната база; нивото на подобрите обекти за демонстриране пред студентите и оценка на преподавателите, участващи в учебната практика. Ръководител на учебната практика е преподавател 1 - доц. Васил Стипцов и участници, образно да ги определим като преподавател 2 и преподавател 3.

Резултатите от анкетата показват критичното отношение на студентите към условията на пребиваване и прехрана в студентската база. В същото време се дава висока оценка на представените демонстрационни обекти, презентации и дискусии на обектите и в камерална обстановка. Направена е критична оценка и на преподавателския състав, по отношение на познаване и представяне на материалите, способност да дискутират със студентите по определени теми, достъпност и комуникативност и пр.

Приносите от това проучване ще са насочени за подобряване на качеството на обучение и демонстриране при практически условия пред студентите на най-новите положителни добри производствени практики при стопанисване и управление на горите. Резултатите от анкетата ще бъдат използвани в оценката на удовлетвореността на клиента при провеждането на контролните одити на СУК на ЛТУ, а така също и за подобряване на условията при които се провеждат учебните практики. Това ще послужи за вземане на управленски решения от страна на Ръководството на ЛТУ и учебните стопанства за даване на възможност за участие на клиентите/студентите в решаването на възникнали и възникващи в бъдеще конфликтни точки и проблеми при представяне на услугата практически обучение на студенти от бакалавърска, магистърска и докторска степен в ЛТУ.

77. Paligorov I., E. Galev, V. Stiptzov, S. Kovacheva, E. Dragozova, I. Ivanov, The policy back-casting processes and analysis of implications of integrative and segregative management approaches to forest landscapes planning, INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE FORESTRY: BRIDGE TO THE FUTURE, 90 Years, Higher Forestry Education in Bulgaria, 6–9 May 2015, Sofia, Bulgaria, Book of Abstracts, Publishing House of the University of Forestry, UF, Sofia, ISBN 978-954-332-134-6, p.87

The article discusses some observations and problems related to the final work carried out in the INTEGRAL project funding from the European Community's Seventh Framework Programme under grant agreement n° FP7-282887 for Bulgarian case study areas Teteven and Yundola. Within the overall research design of the INTEGRAL project, an interdisciplinary framework for the combination of qualitative and quantitative back-casting methodology was developed. A certain part of the problem lies therein is to identify and propose ways and means of governance that have the potential to trigger substantial policy changes and human actions that promote integrated and future-oriented forest management in Europe. The other part of the activities are expressed in carrying out a quantitative evaluation of the suggested policy actions. The article presents the results of the backcasting process and the findings that have been made throughout the backcasting process in the case study areas Teteven and Yundola of the INTEGRAL project. Last but not least, the backcasting process integrates the assessments of Ecosystem Services that are expected to be realized given the outcomes of the backcasting workshops within the different scenario's, i.e. they are the product of interdisciplinary cooperation between experts from various professional fields

78. Василева, С., В., СТИПЦОВ, М., Борисов, Н., Александров (2016) Биологично разнообразие на територията на Община Хасково и насоки за опазване и поддържането му. Управление и устойчиво развитие,. (под печат).

Цел на публикацията е да се представи биологичното разнообразие и насоките за опазване и поддържането му в община Хасково. Проучването а част от цялостно проучване за възможностите за разработване и прилагане на План за развитие на горите на общината. Задачата на проучването е да се опишат зоните за защита на биологичното разнообразие, както и да се представят системите за стопанисване тези зони, съгласно най-новите изисквания на нормативната уредба за тях. Важен момент е да се посочат заплахите, стоящи пред всяка една от защитените зони и изискванията за ограничителни мерки при стопанисване на горските територии попадащи в НЕМ „Натура“. Описани са 5 бр. защитени зони от екологичната мрежа „Натура 2000“; както и орнитоложки важните места (ОМВ), защитени местности и природни забележителности.

Направен е извод че в досега разработваните Горскостопански планове и програми не са включени раздели за описване на биологичното разнообразие. Дадена е само обща информация в няколко отделни глави, като тя представя само само част от консервационно значимите видове и хабитати. Така събраната и представена информация не е пълна и не позволява да се направи пълна оценка на консервационно значимите елементи и тяхното състояние. Авторите посочват, че липсва анализ на Плановете за управление на защитените зони по ЗРБ и връзката със състоянието на горите и горските територии. Липсва описания на ГВКС по отношение на тяхната естественост, биологично разнообразие, хабитатни особености и др. Тази информация е твърде важна за сертификацията на горите; при картиране на териториите; при стопанисването и вземането на решения за опазване и възстановяване на горските ресурси. Тази информация е необходима и за провеждане на популателни политика и за компании произвеждащи продукти и продукти от дървесина. Посочва се че в ГСП няма специализирани раздели с мерки за опазване на биоразнообразието. Направени са препоръки по планиране на природозащитната дейност, като включване на всички ЗТ в Областните

планове за развитие и в ГСП. Разработени са конкретни предложения за подобряване на дейността в това направление. Важен раздел в разработката са препоръките свързани с природосъобразните лесовъдски практики, като са предложени 35 бр. конкретни препоръки за стопанисване на тези зони.

I.5.2. Доклади на международни и национални конференции – 16 бр.

79. Stiptzov V., A. Ivanov (2001). Forest Policy Development and Related Institutional Changes in the Transition Process – Current Status and Progress made. International Workshop 12-14.09.2001, Forest and Forestry in Central and Eastern European Countries. The Transition Progress and Challenges Ahead. Volume II – Country Report – Bulgaria.

Иванов, А., В., **СТИПЦОВ (2001)** Горите и горското стопанство на страните от Централна и Източна Европа – процесът на преход и бъдещи предизвикателства. 26-38. В: Работни материали от Петата работна среща на екипа от специалисти при ИКЕ-ООН за страните в преход – „Горите и горското стопанство в страните от Централна и Източна Европа – процесът на преход и бъдещи предизвикателства” Фондация „Силвика”-Българо-швейцарска програма. 199 стр. Докладът е преиздаден на български език

On 12-14 September 2001 in Debe (Warsaw), Poland the Fifth meeting of the UNECE/FAO ToS on Countries in Transition was held. The seminar was focused mainly on issues related to “FORESTS AND FORESTRY IN CENTRAL AND EASTERN EUROPEAN COUNTRIES - THE TRANSITION PROCESS AND CHALLENGES AHEAD”. The Bulgarian delegation that took part in the meeting presented a national report dealing with forest policy developments and related institutional changes in the transition process, role of international cooperation and European integration with a view to the Implementation of the Resolution H3 of the Helsinki Ministerial Conference, future challenges to ensure SFM, etc. Finally, the basic results of the workshop were guidelines for the forthcoming third MCPFE.

На 12-14 септември в Деф бе (Варшава) се проведе **Петата среща на екипа от специалисти при ИКЕ-ООН/ ФАО за страните в преход**. Акцентът на семинара бе поставен върху “Проблемите на горите и горското стопанство в страните от Централна и Източна Европа – процесите на преход и бъдещите предизвикателства”. Българската делегация, взела участие в работната среща, представи национален доклад, разглеждащ развитието на горската политика и свързаните с него институционални промени през преходния процес, ролята на международните отношения и европейската интеграция с оглед на изпълнението на Министерската конференция в Хелзинки, бъдещите предизвикателства за осигуряване на устойчиво стопанисване на горите и т.н И накрая, основните резултати от срещата представляваха насоки и препоръки за предстоящата трета Министерска конференция по опазване а горите в Европа.

80. Маринов, Ив., В., СТИПЦОВ, Ф., Генова (2002)– Агроресовъдски системи в Североизточна България.- В: Многофункционално, природосъобразно и устойчиво стопансване на горите в България. (Доклади от проведени национални и регионални съвещания, кръгли маси и работни срещи по управление и стопансване на горите). София., 192-205, 252.

В публикацията се прави анализ на понутията свързани с агролесоводството в „тесен” и „широк” смесъл на думата. Представени са агролесовъдските системи преобладаващи в района на Североизточна България, като тип горски култури със селскостопанско ползване-същност, технология на създаване. Представени са екологическите, социалните и икономическите особености на горската екосистема. По същия подгод са разгледани и агролесовъдските системи – защитни горски пояси, като е обърнато внимание на технологията по създаването на държавния противосуховеен горски пояс; държавните защитни горски пояси и полезащитните горски пояси. Подробно е представена историята по създаването им- трите етапа на създаване. Разгледана е и Агроресовъдската система –Паркови (културни) пасища и Агроривечовъдната агролесовъдска система. Целта е да се анализира и пополяризира опита на България в агролесовъдството и да се стимулира развитието в тази посока. Приносите са в посока на популяризиране на агролесовъдството и разширяване на приложението му в България. На базата на тези проучвания са направени изводи и са проведени Национални конференции в гр. Свищов, гр. Добрич и гр. Велико Търново, на които са разгледани проблемите на агролесовъдството и са представени и приети Концепция за развитие на агролесовъдството в България и насоки за стопанисване на полезащитните горски пояси.

81. Михайлов, Св., Г., Попов, В., СТИПЦОВ, М., Грозева(2002) – Цели и насоки за стопанството в кестеновите гори. В: Многофункционално, природосъобразно и устойчиво стопансване на горите в България. (Доклади от проведени национални и регионални съвещания, кръгли маси и работни срещи по управление и стопансване на горите).София., 239-249, 252.

В публикацията се прави анализ на целите и насоките за стопанисването на Обикновения кестен (*Castanea sativa* Mill.). Обърнато е внимание на ценността на този дървесин вид за производство на дървесина, плодове и естетическата функция на тези насаждения. С разработката се прави опит за характеризирание на условията на месторастене, като те са класифицирани в три основни групи:-нископродуктивни, средно продууктивни и високопродуктивни. С оглед на дифиринциацията на лесовъдската дейност са описани и охарактеризирани 4 типа гора. Направен е опит за обосноваване на стопанска цел в тези типова гора и в тази насока са направине изводи и препоръки

за лесовъдските дейности, които следва да се водят про стопанисването на тези гори.

82. В., СТИПЦОВ (2002) - Нормативната рамка и методите за стопанисване на издънковите гори.. В:- Национално съвещание по стопанисване на издънковите дъбови гори. 56-70 В: Сборник доклади МЗГ-НУГ „Национално съвещание по стопанисване на издънковите дъбови гори”. РУГ-Бургас- 8-10. 05. 2002. София,174.
Направен е критичен анализ и преглед на причините за състоянието на издънковите гори в България, като е обърнато особено внимание на заложените в нормативните документи за стопанисването на тези гори принципи и постановки. Направен е сравнителен анализ на текстовете в Правилника за сечите (1951), Правилника за главните сечи в горите на НР България (1962) и Правилника за Главните сечи в горите та НР България (1975) като се изтъква че причините за състоянието на издънковите гори са препоръчаните отгледни сечи по низовия метод, ниските турнуса на сеч, безконтролната паша във възобновителните участъци, неполагането на грижи за възобновителните участъци и пр. Посочва се, че една от причините за лошото състояние на издънковите горите е превръщането на издънковите гори в семенни предимно чрез реконструкция. Предвижда се воденето на стопанисването им да става само чрез превръщане в семенни и ограничено нискостъблено стопанисване. Посочва, че друга причина е провеждането на главните сечи в тези гори да се извеждат само когато насаждението е достигнало техническа зрелост на минни подпори. Съществена положителна промяна в стопанисването на издънковите гори са заложените в Закона за горите (1997) и Правилника за сечите в горите (1997) насоки. Прави се за пръв път крачка в посока на даване на приоритет на всички форми на стопанисване - семенни, смесени семенно-издънкови, издънкови за пренръщане и нискостъблени. Посочва се, че отгледните и възобновителни сечи в издънковите гори са същите както в семенните като се отчитат биологическите особености на дървесните видове и се определят диференцирани турнуса на сеч. Прави се предложение да се преустанови низовото отглеждане и да се заменя отглеждане с върхов и комбиниран с върхов уклон.

83. М., Борисов, В., СТИПЦОВ (2002)- Лесовъдска характеристика и анализ на изменението на някои лесовъдско-таксационни показатели на дъбовите и церови гори в България за периода 1953-2000 г. 83-104.. В: Сборник доклади МЗГ-НУГ „Национално съвещание по стопанисване на издънковите дъбови гори”. РУГ-Бургас- 8-10. 05. 2002. София,174.
Направен е анализ на изменението на лесовъдско-таксационните показатели на дъбовите гори в т.ч. и на церовите за периода от 1953 г. до 2000 г. Анализирани са изменението на площи, запаси, приръст, ползване и др. Посочва се, че за 50 годишния период на изследване дъбовите гори са намалели с 25 %. Намалели са високостъблените гори, а са се увеличили издънковите гори, като основна причина за това са заделените в класа за реконструкция високостъблени и издънкови гори от нискобонитетните стопански класове. Площите и запасът на високостъблените гори за този период намалява наполовина, поради включването на огромни площи в класа на реконструкция. Прави се извод, че през този период не са правени опити за решаване на проблемите в дъбовите и церови гори, а с „научно”обосновани причини проблемите са отлагани във времето. Предлага се да се определят категориите на дъбовите гори за актовна лесовъдска намеса и насажденията, където се налага да протичат естествените процеси на възобновяване.

84. В., СТИПЦОВ (2002) - Стопанисването на горите (в т.ч. и на издънковите) като резултат от заложените в законите за горите принципни постановки. Стр. 144-161. В: Сборник доклади МЗГ-НУГ „Национално съвещание по стопанисване на издънковите дъбови гори”, РУГ-Бургас- 8-10. 05. 2002. София,174.
Направен е анализ на заложените в законите за горите принципни постановки за стопанисването на горите. Направено е предложение за разделяне на нормативната уредба по отношение на стопанисването на горите на три периода: първи период – до 1947 г. ; втори – 1947- 1997 г. и трети след 1997 г. Направени са анализи на заложените и в трите периода принципни постановки за стопанисването на горите. В т.нар. първи период са анализирани постановките за стопанисването базирани основно на ЗГ (1925), където основен мотив е „поне 2/3 от държавните гори и половината от общинските гори да се стопанисват високостъблено”. Направен е анализ на предложените насоки за стопанисване, респективно турнуса на сеч и др.. Анализирани са проблемите по стопанисването на горите в ЗГ (1958) и изпълнението на народостопанския план, като са посочени причините и резултатите от определените насоки да стопанисване на горите в този закон. Направен е критичен анализ на раздела за стопанисване на горите в ЗГ (1997) и ППЗГ (1997), като са направени сравнения с текстовете от ЗГ (1925) и ЗГ (1958). Посочва се че въпреки че със ЗГ (1997) се дава значително по голяма свобода на лесовъдите и на собствениците на гори да провеждат възобновителни, отгледни и санитарни сечи, както и се дава право за водене на всички видови форми на стопанисване - високостъблена, смесена семенно-издънкова, издънкова и нискостъблена. Направени са 7 извода по отношение на заложените в ЗГ (1997) текстове за стопанисването на горите, които да бъдат взети предвид в следващите ЗИДЗГ и Наредбата за сечита в горите на Р.България.

85. Ivan Vassev, Tz. Tzanov, V. Stiptzov (2002). Popular Cultivation – Close to Nature and Cost Effective Suitable for Agroforestry Sector Development in Bulgaria. Proceeding IUFRO Meeting – Management of Fast Growing Plantation 11-13.09.2002, Izmit – Turkey.
This report makes a brief review of popular cultivation development in Bulgaria, starting from the production of regeneration material to the establishment of poplar plantations and use of poplar plantations.

A survey has been made to describe the existing agroforestry system related to popular cultivation and agricultural land use for mixed agricultural crops.

Recommendations are given for the use of appropriate provenances for the establishment of popular plantations targeting the practice. The sustainable schemes and technologies for popular plantations management are shown.

Based on the Bulgarian and world practical experience, conclusion for the efficient agricultural land use are made, as the involvement of new methods and technologies in the popular cultivation, the adoption of dropwise irrigation systems, the green fertilization, the cultivation of the soil between rows, pruning, carrying out protection activities for the improvement of plantations' health.

The popular cultivation, combined with an agroforestry system is one of the most significant sources for extra incomes for the ownership of suitable for the purpose lands.

Environmental and social benefits for the society will increase because in this way the timber deficit is being covered, new forest stands are being established, and uncultivated lands are being used more efficiently.

The use of agroforestry as a system is of especial significance at the current stage of Bulgaria's development because of the necessity to raise the population's living standard. This applies especially to the rural areas, situated far away from the big populated places, where the use of the agricultural land just for agricultural crops is not cost effective.

86. Богданов, К., **В. СТИПЦОВ**, Б. Константинов (2003) - Актуални проблеми при стопанисването на недържавните гори. Сборник доклади международна научна конференция "50-години Лесотехнически университет", София- ЛТУ – секция Управление и устойчиво развитие, Фундаментални науки, - 44-50.

В публикацията се разглеждат проблеми възниквали в процеса на реституцията на горите и земите от горския фонд. Представени са данни за възстановената горска площ по области и по видове собственост. Проведени са анкетни проучвания и работни срещи със собственици на горски имоти в региони с висок процента на горска недържавна собственост. Посочени са управленските пролеми при възстановяването на собствеността и нормативните пречки за ефективно стопанисване и ползване на частните гори. Представят се мнения и становища на различните целеви групи, като на преден план изпъкват необходимостта от комасация на поземлените имоти с цел рационално и ефективно природосъобразно стопанисване и обучение на новите собственици.

87. **Stiptzov, V.**, Christoph Duerr, G., Kostov, I., Paligorov (2005)- Bulgarian forestry and the multifunctional management-temporal challenges and outlooks- a short review. Report presented on 16-th kongres of UEF-Frazing, Germany.

The publication presented materials about the state of Bulgarian forestry and challenges facing the introduction of multifunctional forest planning in Bulgaria. Give details of the forest area and tree species. Data is given for ownership of forests. Data brought to the stock and growth rate of forests types of forests.

Presented are problems logging, management principles, management of protected areas, training of forest owners. Data were submitted to the national forest policy and strategy. An important place is given to some major problems in the forestry sector in Bulgaria, multifunctional forest planning and its implementation in Bulgaria. Presented is the current status of multifunctional forest plans in the pilot areas of the country.

88. Kostov, G., I., Paligorov, **V., Stiptzov S.**, Tododrov (2005)- Applied aspects of multifunctional forest management concept-lessons learnt in Bulgaria. Report presented on the 1-st conference of EFI-Barcelona, Spain. European Journal of Forest Research-reg.) EJFOR 05-425

The publication considered the condition and changes in the forestry sector in Bulgaria. Presented are problems in restitution, privatization of forests and the separation of the control of management in the forestry sector in Bulgaria. Shared experience withheld multifunctional forest planning. It is emphasized that to forestry Bulgaria, the following groups of problems: - education; socio - economic; zakonodatelni; regional and theoretical. Listed are the main lessons learned from the implementation of multifunctional forest planning. The main conclusions are aimed at clarifying the role of the procedure for making these forest plans; placing priority; level of detail in planning and interest and activity participants throughout the planning process. It pointed out that the difficulty of multifunctional forest planning comes from the fact that it requires coordination with other plans in the municipality, as well as great range of interests and solutions. Not resolved issues with funding the planning and control of sustainability planning.

89. **Stiptzov, V.**, Christof Durr, Kostov, G., I., Paligorov, S., Tododrov (2005)-Zusammenarbeit und Partnerschaft, basieren auf multifunktionaler Waldplanung. Internationales Arbeitstreffen im Rahmen des INTERREG-III-C-Proiectes "Network Mountain Forest-NMF". 19-20. 09. 2005, Staatsjagdrevier "Vitosshko-Studena" Bulgarien.

Material "Cooperation and partnership-based multifunctional forest planning" were presented at an international workshop between the partners on the project "Network Mountain Forest - NMF", programme – INTERREG III C - European Union, held in Bulgaria. Presented is the concept of multifunctional forest planning and new challenges in forestry Bulgaria. Multifunctional forest planning is viewed as a tool for collaboration and partnership at various levels - international, national and local level. Presented proposals for levels of strategic planning of the forestry sector and relevant strategic documents that will be developed at these levels of planning. Shared experience of the six pilot areas of multifunctional forest planning in Bulgaria. Presents lessons learned from this new for Bulgaria forestry planning. Conclusions are made about the need to change the legal

framework for forests and the Forest Act to legalize multifunctional forest planning.

90. Kostov, G., V. Stiptzov (2006) Multifunctional Forest Management – Public Assessment on Sustainability of Forests in Bulgaria. Scientific Seminar of EFI – “The Role of Forestry in Integrated Environmental Assessment”. Netherland, 15. 09. 2006.

Presented is a characteristic of Forestry of Bulgaria until 1989. Policy in the forestry sector since 1989 is made directly and indirectly, in three ministries- The ministry of Finance, Ministry of Environment and Waters and Ministry of Agriculture and Forestry. Presented are the positive and negative aspects of forests by the intervention of other ministries in the management of forests and forest sector. Presented are the forests and their social functions. Forests are presented nowadays and Guidelines for development and possible solutions. Indicated 4 main tasks of multifunctional forest planning. Presented are the prospects for multifunctional forest planning and inclusion in the legal framework for forests.

91. СТИПЦОВ, В. (2007). Реконструкцията на „нископродуктивни и малоценни горски насаждения”- наследство от миналото и необходимост за преразглеждане на вижданията за стопанския клас за реконструкция. В: Национално съвещание по проблемите на реконструкцията на горски насаждения. София, МЗГ/НУГ, 49-87.

В публикацията се прави обстоен анализ на проблема „реконструкция на горските насаждения” Представени са същността и съдържанието на понятието и мероприятиято „реконструкция на насажденията” в „тесен” и „широк” смисъл. Направен е критичен анализ на предлаганите методи през 60-годишния период на провеждане на реконструкцията на „ниско продуктивните и малоценни насаждения”. Представено е виждане за същността на понятието реконструкция, изградено на базата на несъответствието между биологическите изисквания на дървесните видове и растежната среда. Проследено е в исторически аспект развитието на този процес и отразяването му в нормативната база за горите, като се подчертава, че в ЗГ такива текстове не са приемани, а това е ставало само с промени в Инструкцията за устройство на горите. Представени са вижданията за реконструкцията – базирана само на критериите „производителност на насажденията” и връзката „дървесен вид-растежна среда”. Представено е определение за „реконструкция” и три вида на лесовъдските въздействия. Представено е ново виждане за мястото на стопанския клас „гори за реконструкция”. Направено е предложение за разформироване (отпадане) на стопанския клас за реконструкция и са посочени 4 подхода за стопанисване на тези насаждения включено в този стопански клас. На проведеното Национално съвещание по проблемите на реконструкцията на горските насаждения през 2007 г. в ДГС – Хисар е взето решение и този стопански клас на не се формира повече, а насажденията са превърлени и се стопанисват по преобладаващия дървесен вид.

92. Богдански, М., СТИПЦОВ, В. (2010). Резултати от мониторинга на многофункционалното горско планиране на територията на община Тетевен. В: Годишник “Управление и устойчиво използване на биологичните ресурси”, София. Бр. 2, 25-31.

Проведен е мониторинг на многофункционалното горско планиране и е направен анализ на изпълнението на заложените дейности в ПМСГ на община Тетевен. На базата на проведения мониторинг са направени 12 бр. препоръки и 5 бр. предложения за подобряване на работата по МФГП. Целта на публикацията е да се насочи вниманието на Ръководствата на ДГС на територията на общината (Тетевен, Рибарица и Черни Вит), както и на заинтересованите страни в лицето на Водещата и Работна група към избягване на допуснатите слабости и предприемане на мерки за подобряване. Направена е връзка между досегашното стопанисване на горите и изпълнението на приоритетите, заложи в ПМСГ, което показва висок обществен интерес към стопанисването и управлението на горите. Резултатите от мониторинга насочват вниманието към предприемане на законодателни мерки за внедряване на многофункционалното горско планиране в лесовъдската теория и практика.

93. СТИПЦОВ, В. (2009) Лесовъдска характеристика на буквите гори на България – тенденции и насоки за стопанисване. В: Сборник доклади от Национална научно-практическа конференция по стопанисването на буквите гори. ДАГ-ЛТУ, 61-87.

Целите на проучването са: да се проследи изменението на някои от лесовъдско таксационните показатели на буквите гори за страната за 50 годишен период (1955/1960 до 2005 г.); да се направят анализи и изводи от досегашното стопанисване на буквите гори; да се проучат някои от сукцесионните процеси и лесовъдското отношение към тях; да се оцени и преоцени досегашната лесовъдска практика дали отговаря и дали се адаптира към съвременните изисквания за природосъобразно, устойчиво и многофункционално стопанисване и дали е в интерес на обществото; да се анализират използваните до сега лесовъдски системи за стопанисване дали удовлетворяват екологическите, икономическите и социални интереси на обществото; да се предложат съвременни методи и системи за стопанисване на горите, които да покриват съвременни тенденции за бъдещото природосъобразно и устойчиво стопанисване; да се прецени нормативната уредба за горите адекватна ли е към нови подходи на стопанисване; да се прецени необходимостта от предприемане на мерки за ограничаване на неблагоприятните тенденции. Направен е обстоен анализ на изменението на лесовъдско-таксационните показатели на буквите гори, в т.ч. високостъблени и издънкови. Анализирани са провежданите сечи в буквите гори през различните периоди на стопанисване, както и стопанисването на горите пострадали от природни нарушения. Предлага се да се преосмисли виждането за понятието „насаждение”, като водещи, да не са лесовъдските признаци на насажденията, а насоките и целите за стопанисване горите. Посочват се принципи при определянето на

границите на насажденията в Турция и други страни, което е свързано с критерия устойчивост на насажденията.

94. Христов, М., В., СТИЩОВ, Н. , Йонова, П., Петров, М., Маринова (2009) - Характеристика на буковите гори на територията на РДГ – София и насоки за стопанисване на горите пострадали от абнотични фактори. В: Сборник доклади от Национална научно-практическа конференция по стопанисването на буковите гори. ДАГ-ЛТУ, 170-175.
Целта на публикацията е да се представят анализите от изследване на изменението на лесовъдско таксационните показатели на горите в т.ч. и на буковите на териториалния обхват на РДГ-София за 50-годишен перриод. Втората цел е да се изследват буковите гори пострадали от масови природни нарушения, като ледолом на територията на ДГС - Етрополе, Ботевград, Своге и ДЛС - Витиня през 2007 г. и ветровал, засегнал площи в ДГС - Етрополе. през 1997 г. Задачата е да се изследва и направи анализ на състоянието и посоката на възобновителните процеси в засегнатите насаждения, преди повече от 10 години от ветровал, и в тези пострадали преди две години от ледолом. Анализирани са резултати от водените възобновителни и отгледни сечи в буковите гори. Дадени са насоки за стопанисване на буковите гори пострадали от природни бедствия, обосновани на биологически особености на бука и необходимост от промяна в мисленето при стопанисването на буковите гори. Направени са основни изводи и препоръки за практиката от анализа на данните за изменението на буковите гори и насоки за стопанисване на горите след природни нарушения.

IV. Публикации в научно-приложни списани.

IV.1. Научно-приложни списания.- 8 бр.

95. (290) СТИЩОВ, В. , (2000) - Състояние, тенденции, проблеми - съвещанието предложи промени на нормативните документи - доклад на Национално съвещание по стопанисването на горите. Сп. Гора, бр. 6, 1-3;- 11-11.
Представени са състоянието, тенденциите и проблемите пред стопанисването на горите в България. На базата на направения критичен анализ са представени конкретни текстове с предложения за усъвършенстване на нормативната уредба за горите, като:-Правилника за прилагане на Закона за горите (1997), Наредба № 30 за ползване на дървесината в горите, Инструкцията за устройство на горите в Р.България и др. Предложенията са свързани с децентрализиране на изпълнение на контролните функции по стопанисването на горите, като голяма част са вменияват на Регионалните управления по горите, като проверка на гори на частни физически и юридически лица, маркиране наЛФ в годината на устройство на горите, маркиране предварително на един ЛФ за частните гори до окончателното възстановяване на собствеността и пр.

96. Станчев, М., В., Стищов (2001) Горския отрасъл на Република България днес. Сп. Гора, бр.2,стр. 2-4.
Целта на публикацията е да се представи горския сектор на Република България в условията на преход от планово стопанство към пазарна икономика. В текста се посочва важната роля на горите и техните неоченими екологически и социални функции, въпреки че те са само 0.3 % от БВП. В условията на пълен монопол на събственост и право на ползване на държавата през последните 50 години българинът е загубил едни от най-важните си социо-културни ценности – да бъде собственик и да стопанисва горите си. Подчертава се, че механизмите, с които може да се въздейства при стопанисването на горите са много, но на преден план изпъква законодателна база, благоприятната пазарна среда, независимата корективна роля на НПО и горската сертификация. Представени са условията в горския сектор преди и постигнатите резултати след 1989 г., като реституцията върху горите и земите от горския фонд; нова законова уредба за горите разделяща производствените от контролните функции; проведена е структурната реформа в горите.

97. СТИЩОВ, В. , - Дървените въглища- екологичен или социално-икономически и лесовъдски въпрос (рубрика- “ЗА” или “Против” производството на дървените въглища.) сп. Гора, бр. 5, 2001, 5-6.
Целта на тази публикация е да се представи виждането по проблема за производството на дървените въглища по т.нар. „открит способ” по Писмо на Министерствона икономиката, което изисква от Националното управление по гори съответно становища. Представен е анализ на производството на дървените въглища и стонивещето на НПО, които считат че заради това роизводство се провеждат голи сечи в огромни размери. Представени са вижданията „ЗА” и „ПРОТИВ” производството на дървени въглища. Представени са новите начини за производство на дървени въглища от холандска фирма TLC Unlimited, като са се посочва че за дървинети въглища се използва най-некачествена и слабо търсена дървесина от дърва зо огрев с размери от 4 до 10 см. Представен е проблема на провеждането на сечи за дълвесина за дървени въглища и преблема какво се случва ако тази дървесина не бъде добита от горите. Представено е това производство от страна на проблемите в екологичен, социален и икономически аспекти, но наоуй-вече от лесовъдски такъв, който е свързан с отглеждането на младите насаждения.

98.	Дюрр, К., В. СТИПЦОВ (2004) - Мобилна единица за обучение на горски работници. Сп. Гора, бр.5,20-22.
<p>В публикацията се насочва вниманието към Националната горско стратегия и политика, където се поставя ударението върху обучение на кадрите в системата на горите, за да се подготви горския сектор за законодателната рамка на ЕС. Целта на публикацията е да се представи: оценка за необходимостта от обучение на горските работници, провеждащи дейностите в горите; да се разработят програми за обучение; да се определят институциите и да се обучат инструкторите които ще провеждат обученията. Представени са въпроси по разработване на учебните планове; провеждането на обученията; мониторинг на обученията; контрол на обученията и издаването на лицензите за правоспособност за работа с БМТ и хресторези от страна на КТИ при МЗГ. Прави се извод че многофункционалното стопанисване на горите започва от обучението на най-ниското ниво-работници и инструктори по провеждане на дайностите в горите. От една страна това води до оптимизиране на мерките за здравословни и безопасни условия на труд, а от друга за намаляване на повредите в горите, намаляване на инциденти и злополуки и от там за екологосъобразното и устойчиво стопанисване на горите.</p>	

99.	СТИПЦОВ, В., (2009) Управление на качеството в горския сектор. Сп. Гора бр.8, стр.6-7.
<p>Цел на публикацията е да се запознаят организациите в горския сектор с проблемите по управление на процесите в съответната фирма и от там и с изискванията за сертифициране, в съответствие със стандарта ISO 9001:2008.</p> <p>Посочва се, че сертифицирането по този стандарт е начин за задоволяване на доверието на потенциалните и реалните клиенти от целия свят. Разгледани са причините за забавянето на процесите на сертификация в горския сектор, като на първо място се сочи, че държавата не прави достатъчно за да се наложи тази сертификация. Освен опитите да се направи раздел в Закона за горите, отнасящ се за т.нар. „Горска сертификация” почти нищо не се предприема в тази посока. Втората причина е, че въвеждането на сертификацията е определено със ЗГ (2011) да стартира от 01. 01. 2016 г. Посочени са положителни примери от сертификацията на УОГС-Юндола.</p>	

100.	СТИПЦОВ, В. (2010). Сертификация в горите и горския сектор – нов раздел и подход в Закона за горите. Сп. Гора, бр.8, стр. 7–9.
<p>Целта на публикацията е да се представят пропуските при приемането на ЗГ (2011) в Глава „Горска сертификация”. Обръща се внимание за отпадналите от ЗГ текстове свързани с провеждането на производствените стажове на студентите и растежа на кадрите на място. Авторът препоръчва разделат да се наименова „Сертификация в горите и горския сектор”, вместо „Горска сертификация”, като по този начин се включва сертификацията по всички стандарти, а не само тези за сертифициране на гори и горски територии по FSC или PEFC. Направени са конкретни предложения за включване на нови текстове в този раздел, като същите са обосновани. Посочени са примери за сертифицирани горски и равни стопанства по ISO и по FSC- ДЛС-Дикчен и Шерба, както и сертифициране на УОГС-Петрохан, ДГС-Варна, Гърмен, Троян, Селище и др. Сертифициране са РДГ-Стара Загора и Ловеч и доста горски дърводобивни и дървопреработвателни фирми.</p>	

101.	СТИПЦОВ, В., М., Борисов, Н., Александров (2011) Наредба за сечите и нашето виждане за допълнение и подобрене. Сп. Гора, бр. 5, 16-18,
<p>С приемането на ЗГ (2011) в чл.101 ал. 3 е разпоредено на Министара на ЗГ да приеме Наредба за сечите. Сформирана е Работна група по разработването на Наредбата, като проекта е качен в сайта на ИАГ. Целта на публикацията е своевременно да се представят текстове за подобряване на Наредбата, за да се избегнат пропуски, неточности и съответно да се предложат и допълнения. Предложенията са направени на основата на опита и познанията в областта на стопанисването на горите. Предложени са текстове за включване на нова алинея 7 към чл. 7 - „Общи правила при провеждане на отгледните сечи”. Дадени са предложения за допълвони на текста за провеждането на пробирките. Направени са предложения за раздел II-Възобновителни сечи и чл. 24 и 25. Подготвени са текстове за промени в разделете –Методи за провеждане на отгледните сечи; Маркиране на насажденията за сеч; други сечи и Условия и ред за издаване на позволително. Целта на предложенията е своевременно да се отстранят пропуските в Наредбата, като се предизвика разглеждане и дискусия в работната група.</p>	

102.	СТИПЦОВ, В., (2013) Разработване и сертифициране на Системи за управление на качеството или Интегрерани системи за управление. Сп. Гора, бр. 9, стр. 16-18.
<p>Целта на публикацията е да се представят процесите по разработване, внедряване и сертифициране на Системи за управление на качеството (СУК) за организациите в горския сектор. За ръководителите на организации, както и за всички, които се интересуват от това, как качествено трябва да се управляват процесите в своята фирма или в организации, които желаят да се сертифицират, са предложени текстове за това какво трябва да знаят за процеса на сертификация. Представени са стъпките за разработване и документите, които трябва да се представят за да се разработи СУК. Представени са и етапите на самата сертификация, както и разликите между СУК и Интегрерана система за управление. Материалите са интересни и могат да се ползват от всеки, който има желание да разработва и внедрява СУК с цел подорбяване на културата на управление и качествено управление на процесите в съответната фирма. За</p>	

организациите в горския сектор сертифицирането по ISO 9001 е гаранция за по-добро административно управление на дейностите и документиране на процесите, а от друга страна за идентификация и проследяване на документи и процеси.

V. 2. Научно-популярно статии – 19 бр..

Не се представят

V. Научни разработки по проекти, договори, ръководство и участие в работни групи по подготовка на нормативни документи за горите (закони, правилници, устройствени правилници, наредби, инструкции, методики и пр., международни договори и споразумения.

V.1. Нормативни документи (закони, правилници, наредби, инструкции, постановления и др.) - 3 бр.

103. НАРЕДБА № 33 от 30.07.2004 г. за видовете сечи и методите за тяхното провеждане. Издадена от министъра на земеделието и горите, обн., ДВ, бр. 70 от 10.08.2004 г., в сила от 1.01.2005 г.
С Наредбата се определят видовете сечи, които ще се провеждат в горите на Република България, и методите за тяхното провеждане. Наредбата се прилага за всички гори независимо от тяхната собственост. Описани са видовете отгледни и възобновителни сечи и целта която следва да се постигне с провеждането им. Нов момент в разработването на тази Наредба е Глава Втора – Трансформация на горски насаждения и Глава Трета- допълнителни лесовъдски мероприятия. Наредбата е основополагащ документ за провеждане на лесовъдските дейности при стопанисването и ползването на горите.

104. Закон за горите Обн., ДВ, бр. 19 от 8.03.2011 г., в сила от 9.04.2011 г. - Удостоверение на ИАГ-2011 г.
Този закон урежда обществените отношения, свързани с опазването, стопанисването и ползването на горските територии в Република България, с цел гарантиране на многофункционално и устойчиво управление на горските екосистеми. Определени са целите на закона, като повечето от тези цели са насочени към многофункционалното стопанисване на горите, като: осигуряване на възможности за отдих на населението и подобряване на условията за рекреация; постигане на баланс между интересите на обществото и собствениците на горски територии; подпомагане и насърчаване на собствениците на поземлени имоти в горски територии. Новото в ЗГ е, че са определени нови функции и категоризации на горите и горските територии. Определени са трите нива на горско планиране, респективно и разработваните стратегически документи за развитие на сектора на съответните нива, тяхното приемане и др. Определено е съдържанието стратегическите документи на национално ниво (Национална стратегия и Стратегически план); на областно ниво (Областен план за развитие на горските територии) и на местно ниво – Горскостопански планове и програми. В Чл. 15. (1) на ЗГ е регламентирано разработването на досегашните ПМСГ, като текста гласи ”В общинските планове за развитие, съгласно Закона за регионалното развитие, се разработва раздел за развитието на горските територии, който е съобразен със съответния областен план за развитие на горските територии. Новите моменти в ЗГ, относно многофункционалното стопанисване на горите е свързано с разработките за провеждане на Национална инвентаризация и Горската сертификация. Разработена е и глава Екосистемни ползи и услуги от горите, както и по нов начин е разгледан въпросът с частната лесовъдска практика. Нов момент е Глава петнадесета, където са представени „Професионално обучение, квалификация и преквалификация” Всички тези нови моменти в ЗГ са резултат от натрупаният опит по въвеждането на природосъобразното, устойчиво и многофункционално стопанисване на горите преди приемането на ЗГ (2011)

105. НАРЕДБА № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите. Обн. - ДВ, бр. 64 от 19.08.2011 г.; изм. и доп., бр. 63 от 16.07.2013 г., в сила от 16.07.2013 г.; изм. и доп., бр. 72 от 18.09.2015 г. Издадена от министъра на земеделието и храните– Удостоверение на ИАГ при МЗХ. 2012.
Целта на тази наредба е да се определят: 1. видовете сечи и методите за тяхното провеждане; 2. условията и редът за провеждане на сечите; 3. правилата за маркиране на насажденията, предвидени за сеч, и изготвяне на съпровождащите документи; 4. условията и редът за издаване на разрешителното за сеч; 5. системата от режими и мерки за стопанисване на горите, попадащи в горските типове природни местообитания, включени в европейската екологична мрежа Натура 2000. Сечите са лесовъдски дейности, които се провеждат с цел подобряване състоянието на горите, възобновяване, запазване на генетичните ресурси, добив на дървесина, както и запазване и увеличаване на основните функции на горите. Сечите се провеждат при спазване на принципите за природосъобразно, многофункционално и устойчиво стопанисване на горите и изискванията за поддържане, опазване и възстановяване на биологичното разнообразие в тях. Наредбата е основополагащ документ про стопанисване и ползване на горите и горските територии.

106. В., СТИПЦОВ, Хансуели Бухер,, Кристоф Дюр - Българо-Швейцалски проект за горите, BSFP, Фаза –II (16-25 септември 2000). Билатерален Програмен документ и Меморандума за сътрудничество.
107. СТИПЦОВ, В., Кристоф Дюр - Българо-Швейцарка програма за горите- BSFP, Фаза – III (2003-2007). Билатерален Програмен документ и Меморандума за сътрудничество.

Българо-швейцарска програма за горите (БШПГ/BSFP) е билатерална програма, ратифицирана от Народното събрание на Р. България, за сътрудничество между Швейцария и България в областта на устойчивото стопанисване на горите. Програмата протича в три фази, като целта и изпълнението са:

БШПГ-Фаза -I (1997-2000) Тема: Полагане на основите, главно чрез провеждане на изследвания и изграждане на изследователски мрежи. **Цел:** трансфер на знания и опит и съвместно разработване на теоритичните основи на природосъобразното лесовъдство. Изпълнител НУГ с партньори ЕТН-Цюрих и ЛТУ-София .

БШПГ-Фаза на II (2001-2004) Тема: „Подкрепата на горския сектор в България, с цел постигането на баланс между екологичните, икономически и социални функции на горите, посредством устойчиво, природосъобразно стопанисване на горите”. Цел: А. Постигане на баланс между екологичните, икономическите и социални функции на горите чрез прилагане на устойчиво и природосъобразно използване на горите и Б. Горското планиране и устойчивото стопанисване на горите се основава на принципа на многофункционалността и съгласуването със заинтересованите страни. Изпълнител Фондация „Силвика” и партньор ЛТУ-София

БШПГ-Фаза III (2004-2007) – Фазата е с два компонента:- Компонент 1: Изграждане на капацитет за развитие в горския сектор и Компонент 2: Насърчаване на многофункционално горско планиране и стопанисване на горите. Изпълнител: Интеркооперацион – Швейцария, Берн и Фондация „Силвика”

С изпълнението на тази 10-годишна програма се подпомага въвеждането на многофункционалното горско планиране и устойчивото и природосъобразно стопанисване на горите в България